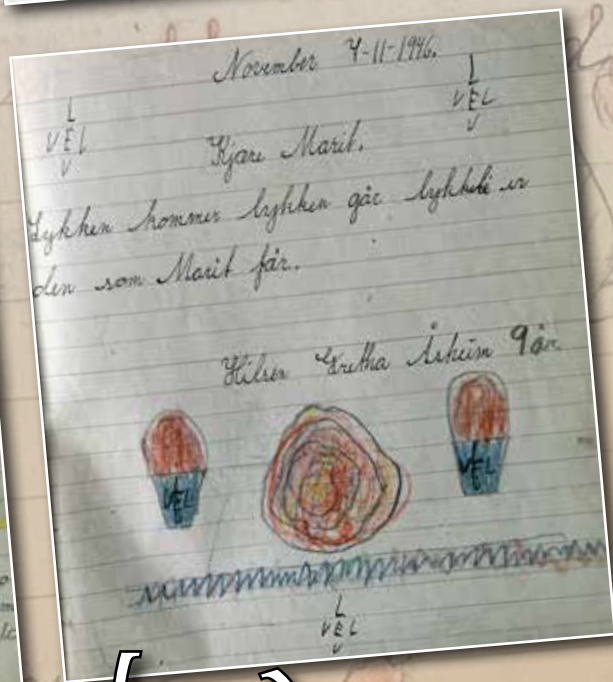

Minner fra Skogerbygda

Se s. 8-10

Otter Nicolaisen - Organist i 70 år - Se s. 4-5

En av Norges mange helter - Se s. 14-18

Finlandøfrivillig og XU-agent - Se s. 23-26

Tilbakeblikk 2022

Året 2022 startet med pandemirestriksjoner, men allerede i januar ble det normalisering. Vi hadde allerede avlyst quiz-kvelden, men siden har det nesten gått i ett! Turen til Folkemuseet i april er omtalt i forrige nummer, men en liten måned senere var det inspirerende besøk på Bygdesamlingen av ansatte ved Vestbygda barneskole. Da ble det etablert god kontakt som har resultert i besøk av flere klasser både på Bygdesamlingen og Skjeldrumsaga. Takk til dere som la et bra grunnlag å bygge videre på.

I slutten av mai ble den tradisjonelle Vestskogdagen endelig arrangert for første gang siden 2019. Etter den høytidlige sermoneien ved bautaen, ble vi tatt imot av et nydelig pyntet og velholdt Rønnehue, tusen takk til Inger og Bjørn Syvertsen, det ideelle vertskap for denne vakre plassen. Dette året arrangerte vi natursti på Rønnehue, noe som var populært for små og store. Torill Juel skal ha stor takk for fine fotografier og kreative spørsmål.

I juni var det åpning av Malmveien, ordentlig stas for alle involverte. Og vår komite: Hans Myhre, Per Runar Thoresen, Erik Bjørnløv-Larsen og Tom Hayden, fortsatte å imponere, - flotte foredrag og noen av dere hadde også nok en gang tatt turen til fots opp til Skulkerud. Hva dere fire er lagd av skulle jeg gjerne visst, men jeg er veldig glad for å ha dere «på laget»! I tillegg må nevnes foredraget av Fred Nordseth fra Hof og ikke minst våre lokale spillemenn Arnfinn Bråthen og Stein Erik Bjørnerud, dere satte stemningen!

I september kom Motorhistorisk klubb Drammen, på besøk til Bygdesamlingen. De var på måneskinnstur rundt Eikeren og meldte sin ankomst en lørdagskveld, rett før midnatt. Bygesamlingskomiteen stilte opp og viste rundt, imponerende. Håpet er at mange andre i kommende år, tar turen og får se hva samlingen inneholder og hva denne komiteen har utrettet i løpet av sommeren og høsten, tusen takk!

Oktober ble rene stafetten av arrangementer; bålkveld på Skjeldrumsaga, to teaterkvelder ved Det dramatiska selskap og til slutt høstmøte med foredrag av Bamse Fjeld, alle svært vellykkede, bedømt av den ikke helt objektive «skriver.»

Med dette tilbakeblikket, fylles jeg med takknemlighet over å få lede et lag med stor aktivitet og kreativitet! Og da tenker jeg også på alle dere og komiteene som ikke er nevnt her: uten dere alle, ikke noe Historielag.

En god avslutning på året og alt godt i året som kommer, ønsker jeg alle!

God Jul
Hilsen Hanne

Hanne S. Fretheim.

Bruddstykker fra en kunstners liv

Kai Fjells eldste sønn, Bamse Fjell fortalte om sin far og viste utdrag fra hans liv. Han fortalte om episoder som formet kunsten, til Kai Fjell.

Tekst/foto: Tone Sverreson Ørmen

Familien kjøpte et gammelt stort hus på Lysaker som trengte oppussing, men Kai Fjell malte gulv og tak på sin måte, skjolder i taket etter vannlekkasje, inspirerte han til et takmaleri med mønster. Det slitte linoleumsgulvet i stua ble til et kjempelerret, og gulvmaleriet fungerte senere som en skisse til hans utsmykning på Fornebu i 1963/64. I 1976, Etter et langt liv som kunstner og kulturformidler, mottok han også St. Olavs Orden i 1976.

Bamse Fjell har skrevet og redigert flere bøker om sin far, Kai Fjell som grafiker og Kai Fjell – kunstneren forteller samt regissert filmen Notater i gouache (1980).

Bamse avsluttet det spennende foredraget om sin egen far med et sitat fra Kai Fjell.

«Jeg har aldri sett på min egen utstilling, det er som å lese gamle kjærlighets brev».

De fremmøtte på Høstmøte på Sørvangen, fikk en interessant og lærerik time om et kunstnerliv som har røtter i Skoger.

Innhold

Styreleders spalte	s. 2
Bruddstykker fra en kunstners liv	s. 2
Otter Nicolaisen - organist i 70 år	s. 4-5
En kriminalhistorie fra 1800-tallet	s. 5
Byantikvaren til skogs	s. 6-7
Stabbur	s. 7
Minner fra Skogerbygda	s. 8-10
Bygdesamlinger fikk besøk av elever fra Vestbygda skole	s. 11
Hollansk takstein og pottemakeri i hjembygda vår	s. 12-13
En av Norges mange helter	s. 14-18
Cellene på Vestskauen er nymmerket	s. 19-20
Motorhistorisk Klubb, avdeling Drammen besøkte Bygdesamlingen	s. 21
En sykkelhistorie	s. 22
Finlandsfrivillig og XU-agent	s. 23-26
Tilbakeblikk	s. 27-28
Et lite stykke gruvehistorie	s. 29
Åpning av Malmveien	s. 30-31
Konsert og bålkveld ved saga	s. 32

Byantikvaren til skogs
s. 6-7

Åpning av Malmveien
s. 30-31

Kjære medlemmer

Nytt blad og nye muligheter, håper dere finner noe å lese. Det er mye stoff og to lengre saker vi håper du liker. Det er mange flinke skriveføre og vi takker for innsendt stoff. Per Runar og Erik G. lever som alltid, de er hel ved. Asle Wang har skrevet en fin sak om sin onkel Jon og Ingar Steen har gitt oss tilgang til en sak om en vågal skogerkvinne. Torill Juel har bidratt med bilder og tekst fra Bygdesamlingen, totalt har det blitt et blad med variert stoff. God lesing i høstmørke!

Hilsen redaktøren

Historielagsnytt

Ansvarlig utgiver:

Styret i Skoger og Konnerud Historielag.
Nr. 2 november 2022 41. årgang.
Bladet kommer ut to ganger årlig- vår og høst
-og sendes alle medlemmene i Historielaget.
Opplag: 750 eksemplarer

Styret

Leder:	Hanne Fretheim
Nestleder:	Liss Irene Prøis
Sekretær:	Linda Skjeldrum
Kasserer:	Gunnar Wam
Styremedlem:	Kåre Odden
Styremedlem:	Jan Sundby Ekeberg
Varamedlem:	Jakob Vik
Varamedlem:	Tom Harald Andersen

Redaksjonskomité:

Redaksjonen tar imot stoff og bilder fra Skoger og Konnerud.

Redaktør: Tone Sverreson Ørmen
tone.sverreson.ormen@gmail.com
Medlem: Inger Johnsrud
Medlem: Haldis C. Sørby
Redaksjon: redaksjon@skhist.no

Fotokomiteé

Tar imot bilder fra gammel og nyere tid.
Leder: Ingar Steen
foto@skhist.no

Teatergruppa - Det Dramatiske Selskap

President Jan Sundby Ekeberg

Bygdesamlingen på Borge

E-post: post@skhist.no

Postadresse

Skoger og Konnerud Historielag
Postboks 9112, 3006 Drammen

Hjemmeside og e-post

E-post: post@skhist.no
Web: www.skhist.no

Lay out: Print Konsult Andebu AS
Trykk: Trykk Service AS, Drammen

Forsidebilde

Foto: Liss Iren Prøis

Otter Nicolaisen - organist i 70 år

Tekst og foto: Halldis Sørby

Helt siden jeg begynte å interessere meg for og etter hvert bli kjent med gamlekirkens historie, har fortellingen om organisten som spilte hver søndag i sytti år, fascinert meg. Fra han var 15 til han var 85, var han på plass. Det er et eksempel på utholdenhet, innsatsvilje og engasjement som vi ikke finner mange av i vår travle tid. Da en dame kom bort til meg i et selskap og presenterte seg som oldebarnet til denne organisten, ble jeg helt overveldet. Her var det altså en fantastisk mulighet til å bli bedre kjent med en interessant personlighet i Skogers bygdehistorie.

Damen som er organistens oldebarn heter Ruth Hansen Steen. Hun er bosatt på Konnerud, oppvokst ved Amtmannsvingen i Lier og var gift med en mann fra Skoger. En ettermiddag i oktober forteller hun meg det hun selv har blitt fortalt om Otter, og viser meg hvor det står om han i Skogerboken. Det skrives der at Otter Nicolaisen var «gjennom et langt tidsrom en så vel kjent mann i Skoger, at hans slekt må omtales litt utførligere». Otter Nicolaisen Momme ble født i 1815 og vokste opp på Løise, bruk nr. 1, og levde sitt liv og døde i 1913 på Løise bruk nr. 4. Gården hadde blitt delt i 1794. Slekta kom fra Konnerud, en gård som heter Jørandsrud, som lå omtrent der Sanitetshuset på Konnerud ligger nå. Om slektsnavnet Momme sier Skogerboken at det stammer fra Tyskland og at familiens norske stamfar var bergmann. Otter ble i 1849 gift med Severine Mathea Kristensdatter Unnelsrud og de fikk 11 barn, men bare 9 «nådde voksen alder». Bestefaren til Ruth het Julius, var hjulmaker og smedmester i Amtmannsvingen, og i over 50 år «et skattet medlem av stadsmusikken og parkmusikken».

I tillegg til å være organist hadde Otter mange tillitsverv, han var en periode konstituert lensmann, 2 ganger viseordfører, vaksinator og lærer. Prost Megrund sier i sin omtale i skolens historie at han var «en mann av usedvanlig både ånds -og legemskraft». Ruth ble fortalt at han også var veldig framsynt,

Otter og Severine Nicolaisen, samt sønnen Hartvig.

nesten litt klarsynt, for en ganga hadde han i en samtale med en annen sagt at en gang kommer vi til å fly oppe i lufta. Da den andre ikke trodde på det, hadde han insistert: jo, det kommer vi til å gjøre.

Interiør fra Ø. Haneval. De gamle møblene skriver sig fra Nicolaisen på Løise og er kjøpt og oppusset av Ording.

Dette er hovedhuset på bruk nr. 4, som nå er revet.

Like til sin død var han levende interessert i mange ting, ikke minst i musikk. Han og et par sønner hadde «Løisemusikken» og dro om ettermiddagen til byen med sin kjente hvite hest og spilte til dans. Han hadde god smak og en viss velstand, og hadde et «utsøkt bohøve». Ruth husker et fint piano som sto i gamlekirken og kom fra gården. Hvor det er nå vites ikke. Et elegant møblement ble solgt til familien Ording på Hanevold og fulgte dem da den gården ble solgt, men Ruth har en av de fine gamle stolene hos seg. Et etui med hans vaksinasjonsutstyr var tenkt til å komme på bygdemuseet på Borge, men er dessverre kommet bort.

Noe som fascinerte meg med denne historien var bildet av en mann som trofast spilte i kirken hver eneste søndag til han ble 85 år. Ruth modifierer bildet litt og gjør det litt mer menneskelig, og sier at hvis han en søndag var syk så sendte han en av guttene, som også var meget musikalske.

Løise bruk nr. 4 er også godt beskrevet i Skogerboken. Det store to etasjes hovedhuset er nå revet, men lå den gang oppe i

Denne stolen som står hos Ruth Hansen Steen er fra det gamle møblementet som sto på Løise og ble solgt til Ordings på Hanevold. Den må være borti 150 år gammel.

Løisebakken, der det nå ligger noen nyere hus. Huset sto opprinnelig på Eik, og ble flyttet i 1824, fordi det hadde vært to eiere og to hovedbygninger der, men det ble unødvendig da lensmann Juel kjøpte Eik. Huset var finere inni enn utenpå sier Skogerboken, med velproporsjonerte rom og «smukke dører med pene fyllinger». I andre etasje var det en flott sal som gikk tvers over huset, og der hadde Skogerungdommen på midten av 1800-tallet mang en dansemoro. Med dette har jeg fått et mye tydeligere og morsommere inntrykk av hvordan livet kan ha artet seg i Skoger på 1800-tallet.

En kriminalhistorie fra 1800-tallet

I teksten som omhandler Løisegårdene blir det også fortalt en historie om Anders Nicolaisen, en eldre bror til Otter. Han var født i 1802 og døde i 1850, og det er dette dødsfallet som var noget spesielt. Han hadde nemlig vært på bytur, og skulle om kvelden gå snarveien over skogen fra Drammen og hjem. I mørket falt han utfor en bergskrent i nærheten av hjemmet og omkom. Det viste seg at han der hvor stien deler seg til Løise og Skjeldrum hadde skilt følge med en nabo. Det ble oppdaget blodflekker på stener bakover og folk undret seg på om «disse to aktverdige bydemenn kunne ha vært i slagsmål underveis». Men det viste seg at en kone samme dag hadde gått og båret med seg «slaktinnmat» i en sekk.

La oss nå håpe og tro at det ikke skjedde noe kriminelt denne kvelden, selv om det virker litt mystisk, sett med dagens øyne. Det som er moro med denne lille historien, er at den gir et lite bilde av hvordan folk beveget seg rundt 1850. Å gå hjem fra Drammen over skogen om kvelden virker som den naturligste ting av verden. Likeledes å bære en sekk med slaktinnmat på den samme stien er naturlig, men i dag fortøner det seg noe mer underlig, tenker jeg. For hvor hen skulle denne konen med slaktinnmat? Jaja, det får vi nok aldri svar på, hvis ikke noen etterforskningstalenter tar for seg saken og studerer nøyer. Ellers får vi nøye oss med krim på tv, og der har vi masse å velge i.

Byantikvaren til skogs

Kulturminnegruppa (Kumin) i Historielaget har de siste årene registrert tekniske kulturminner på Vestskauen. I løpet av fire år har vi tråket ca. 70-80000 dekar og har registrert 23 demninger fra fløtningstiden, 8 sager, 12 boplasser og 12 setrer.

Tekst: Per Runar Thoresen

Bilder: Tom Hayden

Før skogsbilveiene ble bygget, måtte tømmeret fløtes i Bremsevasdraget og Gryta til Sande og demninger måtte bygges for å få nok vannføring til tømmeret. Mange av disse tekniske kulturminnene er verneverdige og forteller en historie som er verd å ta vare på.

Vegard Lie - Drammen kommune's første Byantikvar

Høsten 2020 ble Vegard Lie ansatt som byens første Byantikvar. Han kom fra tilsvarende jobb i Fredrikstad og er utdannet kulturhistoriker fra Universitetet i Oslo og har en bred og faglig tyngde innen faget og beslektede områder. Vi i Kumin-gruppa kan vel kalle oss «hobbyhistorikere» på noen områder, men har vel neppe den faglige og fulle forståelse når det gjelder viktigheten av våre registreringer.

Vegard til skogs...

Vi inviterte derfor Vegard til befarings på Vestskauen for å besiktige en del av våre registreringer. Som byantikvar vil det også være hans ansvar å vurdere våre registreringer før eventuell politisk behandling.

Gjennom media har vi jo allerede registrert «hans kamp» i bynære områder for å ta vare på historiske viktige bygninger og miljøer.

En byantikvar må vel være litt spesiell.

Hvordan vil han se på Vestskauen?

Byantikvar Vegard Lie.

Vegard Lie og Erik Bjørnløv-Larsen (med staver) på den fantastiske Bomannsdemningen. (Nord for Store Bergvannet.) Det store spørsmålet er hvordan man i 1920-årene fikk bygget en slik mur med rette/rektangulære steinblokker på flere hundre kg og ikke annet en hester til transport.

Hvordan ser han ut og hvordan går han kledd? En kulturhistoriker tenker vi oss kanskje kledd i «eplenikkers», tversoversløyfe og Østerdalscaps? (Vi vet han har nær tilknytning til Røros.)

Vi var nok litt skuffet over at nesten ingen av våre antakelser stemte. En Herredskogmester av nyere dato stemte mer slik han så ut, bortsett fra et varemerke som befestet kulturhistorikeren. Hårmanen var samlet i en «hestehale» og der skilte han seg klart ut fra oldisjengene i Kumin-gruppa.

Vegard var en usedvanlig trivelig og omgjengelig fyr og han ofret hele dagen sammen med oss på Vestskauen. Det var ikke for å tekkes oss i Kumin-gruppa, men han var oppriktig interessert i Vestskauens kulturminner. Slikt sett ble det en lærerik

Den lille bygningen ved Majordam-demningen. Vegard Lie studerer og forklarer en forseggjort og spennende lafting.

dag for Kumingruppa. Mange flotte demninger ble besøkt. Boplassene Rønnehue, Plassane og ikke minst Skulkerud im-

ponerte Vegard. På Skulkerud var han opptatt av at restaurering skjer på en «riktig måte» fremover.

Den lille bygningen- en åpenbaring

Vi var innom det lille laftehuset ved badeplassen på Majordammen.

Her gav kulturhistorikeren Vegard oss en liten åpenbaring. Både Kumingruppa og de fleste Vestskaugtravere har sett dette lille huset like ved demningen på Majordammen, men knapt noen har giddet å fotografere denne «båthusrønna» eller hva det nå hadde vært.

Vegard kunne fokusere på en veldig spesiell og korrekt lafting av dette lille bygget både hva angikk materialbruk og utførelse. Muligens har det vært båthus i forbindelse med fløtningen. Han registrerte utrolig fin lafting tross det spinkle tømmeret. Den spinkle dimensjonen tyder på byggeår etter at slip til massevirkeindustrien ble salgbart tømmer. I dag brukes huset mest til skiftebod for badegjester og rømmingsplass ved overraskende regnskurer.

Det ble en nyttig dag for Kumingruppa og Byantikvaren som også i fremtiden vil kommunisere med skogeierne om kulturminneregistreringene. Han understreket at dette var et viktig tilfang til kommunens kulturminneregistreringer og at uten engasjementet fra Kumingruppa ville disse registreringene neppe blitt gjort.

Stabbur

Stabbur på Nedre Gunnerud gård

Eier: Ola Langvasbråten. Flyttet i 1881, da gårdstunet hadde beliggenhet nærmere Fjellsveien, men er mye eldre.

Søndre Imjelt gård

Eier: Håkon Beheim. Andorsrudveien 71. Foto: Inger Johnsrud.

Minner fra Skogerbygda

Jeg begynte som 6-åring på Vestbygda skole i 1940. Det ble en lang skolevei for ei lita jente.

Et brev til bygda bearbeidet av Inger Johnsrud

Jeg sitter på Helgelandskysten i Sømna og leser Historielagsbladet. Det blir en hyggelig lesning, for jeg har bodd på Borgeåsen i Skoger, og gikk 5 år på Vestbygda skole, og 6. klasse på Konnerud skole. Lærere på Vestbygda var Aud Beheim og Broder Jordbræk, og på Konnerud lærer Heggen.

Jeg har aldri glemt Borgeåsen på Mellom-Borge. Vi bodde oppe i skogen i et eldgammelt hus, med stue og kjøkken nede, og loft og ett rom oppe. Trappa til andre etasje hang i en krok under taket i kjøkkenet om dagen, rett over kjøkkenbordet.

Vannbøtta med øse sto alltid på benken

Selv om dette var i krigsårene, trivdes jeg som barn veldig godt der oppe i skogen. Vi hadde ikke innlagt vann, men det var en brønn litt lenger inn i skogen. Vannbøtta med øse oppi sto alltid på benken på kjøkkenet. I uthuset var det utedo, vedbod og grisehus.

Jeg elsket å gå i skogen, og fikk lov å kjøre hest på gården. Jeg var også mye hos Jørgen og Anders Borge, og Margit som jeg var så glad i. I andre etasje på nordre Borge bodde doktor Jan

Greve med familie. Barna der, Jan-Bredo og Ulrikke, lekte jeg mye med, og også Astrid Brenna, som bodde i Borgehagen.

Jeg begynte som 6-åring på Vestbygda skole i 1940. Det ble en lang skolevei for ei lita jente, men det gikk bra. Noe jeg aldri glemmer, hendte på den skoleveien. Jeg hadde gått forbi gamleskolen og Lunda da det kom hestekjøretøy med tyske soldater. De strakk ut hendene og ville gi meg store sjokolader, men jeg tok ikke i mot, for jeg hadde lært at jeg ikke skulle ta imot noe av fremmede.

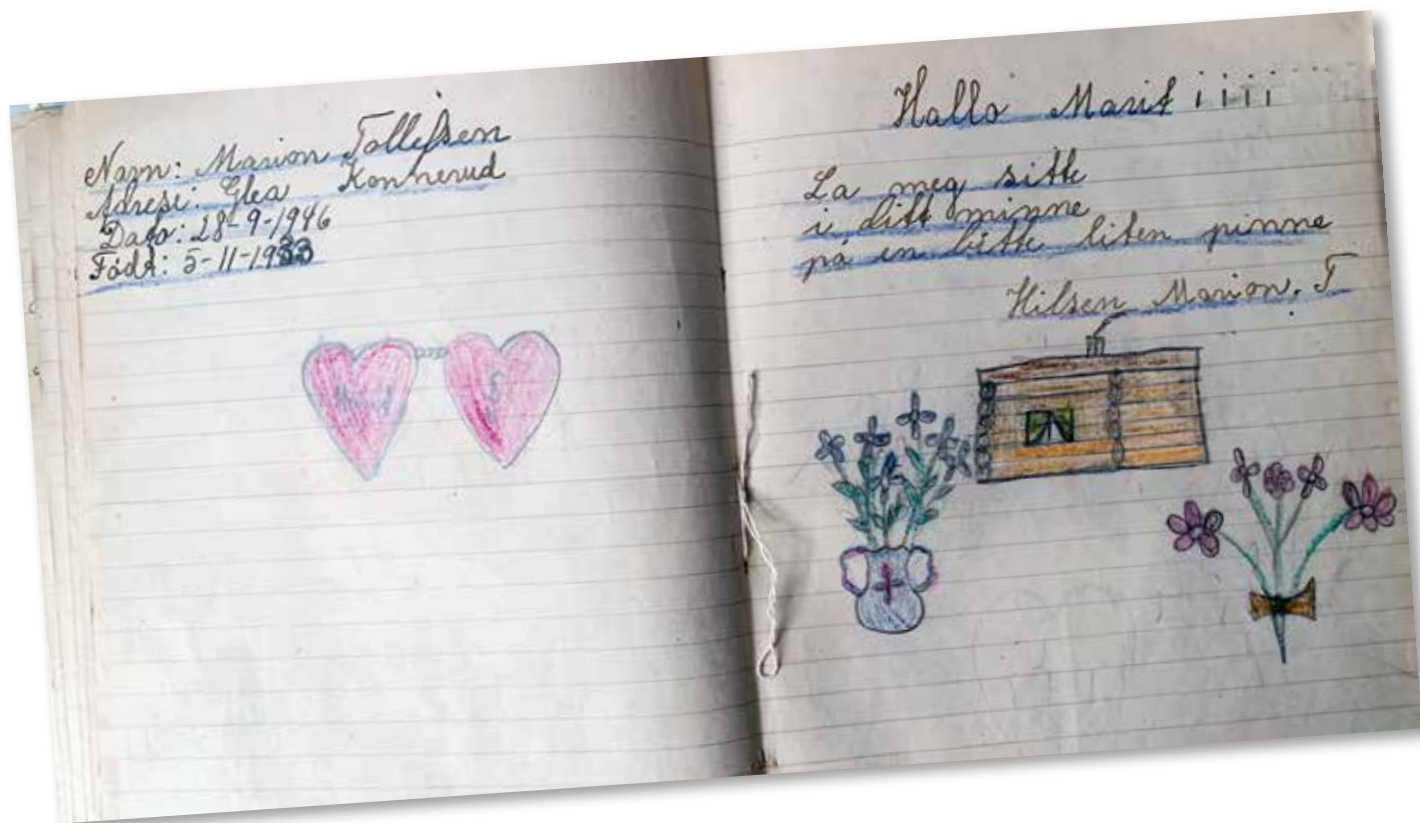
Da jeg kom hjem den dagen spurte jeg mor hvorfor så pene unge gutter ville krige og sloss. Da fikk jeg til svar at de nok ikke ville krige, men at de var kommandert ut i krigen.

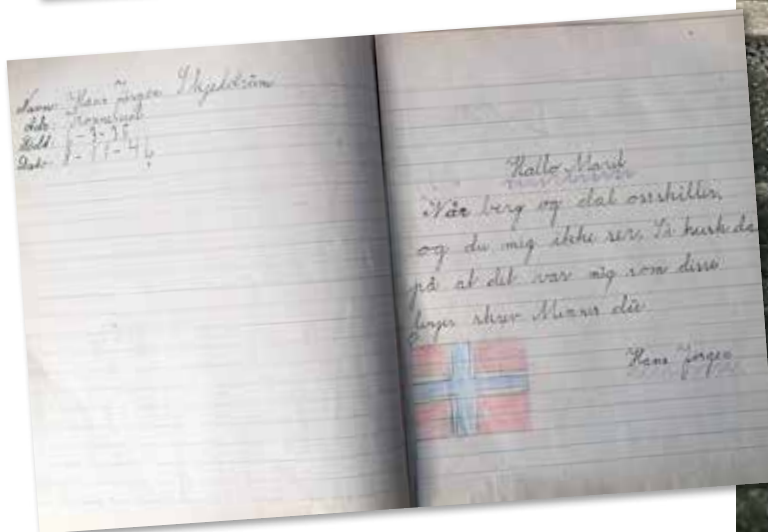
Opptrådte på Alles Vel

Min mor Ågot og jeg sang mye duetter. Mor spilte gitar, og vi opptrådte både på Alles Vel og på bedehuset på Konnerud. Jeg spilte av og til også fiolin sammen med lærer Jordbræk, som spilte orgel. Kanskje det er noen som husker det.

Vi bodde også på Flåtan hos Knut Røed. Jeg husker godt hans svigersønn Ragnar som kjørte fiskebilen rundt i Skoger den gangen. Hans lille sønn Knut passet jeg noen ganger da han var baby. Han hadde en klut som han elsket å sutte på.

Så flyttet vi til Goe Lunda, der det ble nye opplevelser. Der fikk jeg hockeyskøyter av familien til jul, og det var stor stas. De

ble det gått mye på. Men en høstkveld ville Goe Lunda at jeg skulle holde over vingene på en hane som skulle avlives. Jeg sa ja, og holdt den godt fast på hoggestabben. Det var viktig for blodet at ikke hanen flakset av sted i krampe. Men da Goe hogg til, slapp jeg hanen, og en hodeløs hane landet på den andre siden av låvebrua.

Tusen takk for bladet, som satte veldig mange minner i gang. Jeg husker bading i Bremsa, turer til Majordammen, flotte skiturer og vannkringlene som de hadde på butikken på Sagbakken. Ikke minst husker jeg tranflaskene vi hadde på skolen. En slurk hver dag før skolen begynte.

Dette ble en liten hilsen fra en som stortrivdes i Skogerbygda. Hurra for Historielaget!

Marit D. Jakobsen, født Emilsen.

Fru Hansen Steen og Arne Kristian Hansen Steen og Bjørg Hansen Steen og Marit Emilsen i lys rutete kjole.

Marit D. Jakobsen.

Fra minneboka

For mange er den gamle minneboka et kjært minne, og for noen heldige fortsatt også et kjært eie. Disse gamle versene som vi har fått skrive av fra minnebøkene til Hanne Skjeldrum Fretheim og Marit D. Jakobsen, vil nok bringe tankene tilbake til barndommen.

Minner fra 1940-årene:

Et lite minne gir jeg deg
med ønsker om solskinn på din vei!
En hilsen fra lærer Broder Jordbræk

Du er nok bare en liten knapp,
men du kommer,
du kommer nok til å vokse opp
til en sommer
med lys og veier og lang en dag
og rike frukter av alle slag,
når den kommer.

Din Aud Beheim

Tonenes skjønnne bølge,
ungdommens lyse vår,
gid alltid de må deg følge
i verden hvor enn du går!
Kathrine Lunda

Barndomstidens skjønnne dage
er det fagreste på jord.
Hver en blomst i Herrens hage
visne må når den blir stor.
Gid ditt gode barndoms sind
alltid slipper lyset inn.
Da forsvinner mørkets makt
og stjernene vil holde vakt.
Hilsen Ingeborg Røed

Minner fra 1960-årene:

Selv om du glemmer
at en og en er to,
Så må du ikke glemme
å være snill og god.
Din «Frøken» Agnes Mørk Nilssen

Mannen din er veldig grei,
men du liker han vel ei.
Derfor vil jeg si til deg,
skaff en annen (i en fei.)
Og for det råd (jeg ga til deg)
vil du alltid minnes meg.
Hilsen Torhild, 8 år

I et lite bekkell
satt en liten gutt en kveld.
Han snudde hodet stadig om
og så om vesle Hanne kom.
Hilsen Tove, 8 år

Å vesle krølltopp, vil du bli min frue
skal du få slippe å spise sild,
men sitte perlepyntet i en stue
og dyppe sukkerbiten når du vil.
Hilsen Bjørn-Egil

Jeg ønsker deg lykke,
jeg ønsket deg hell,
så lenge du lever
blant Norges fjell.
Hilsen Ole-Kristian Aaserud, 10 år

En krans jeg binder
av gode minner,
Og mitt i kransen
jeg Hanne finner.
Hjertelig hilsen Irene Tonheim, 13 år

Hva er jorden uten solen,
hva er Nansen uten polen,
hva er bekken uten vann,
hva er Hanne uten mann!
Hilsen Solveig Tonheim

Når berg og dal oss skiller
og du meg ikke ser,
så husk at det var Gro
som disse linjer skrev.
Hilsen Gro, 8 år

Roser er røde, fioler er blå,
druer er søte, og du er likeså.
Hilsen Hedvig, 8 år

Elsk din mann og stopp hans hoser.
Da vil du vandre på røde roser.
Hilsen Børre Johnsen, 10 år

Hvis du får en mann,
så putt ham i et spann.
Og hvis det er den rette
vil lokket oppat sprette.
Hilsen Gerd

La lykken gro som gresset bak do.
Hilsen Tom, 13 år

Med pudder i veska
og nesa i sky,
vandrer a Hanne i Drammen by.
Hilsen Doris Hagen, 9 år

Når du blir gammel
og ingen vil ha deg,
så sett deg på taket
og la kråka ta deg.
Hilsen Turid, 7 ½ år

Når berg og dal oss skiller
og du meg ikke ser,
så husk at det var Willy Roger
som disse linjer skrev.
Hilsen Willy Roger Holtan

Et Bjørnson dikt:
Vær glad når faren veier
hver evne som du eier.
Jo større sak, dess tyngre tak,
men desto større seier.
Hilsen fra Marta Engeland

Bygdesamlinger fikk besøk av elever fra Vestbygda skole

Det var et hyggelige treff, og lærerne var tydelig interesserte i samlingen og at elevene skulle få dette tilbudet.

Tekst/foto: Torill Juel

Styret i Historielaget inviterte lærerne ved Vestbygda skole til en omvisning i Bygdesamlingen på Mellom Borge, og bevertning på Imjelt Golfcenter etterpå. Bygdesamlingsgruppa var med en dag i mai. Bygdesamlingsgruppa er også interessert i at det kan bli en fast rutine at f.eks. 3. klassinger på alle Drammens - skolene får besøke samlingen en gang i året.

Vestbygda skole ble den første som ble invitert. Nesten 40 elever og flere voksne kom gående fra skolen. Nistematen sin spiste de ute før de kom inn i puljer. Det var mange spørsmål og vi svarte så godt vi kunne. Alt burde jo vi kunne svare på ikke sant? Interessen var stor, og elevene syntes det var morsomt å sitte i langsleden, spiss-sleden og trilla. En fikk også prøve den gamle krølltanga.

Dagen for elevene ble avsluttet med en bildequiz, 12 plakater med spørsmål hang vi rundt på buskene utenfor låven. Den ble

Her blir krølltanga vist i bruk.

godt mottatt, og alle fikk premie. De skulle gå tilbake til Vestbygda skole, så ved 13.30 tiden vinket vi dem av sted. Vi håper dette kan bli en tradisjon ved skolene så vi kan videreføre litt fra generasjonene før oss.

Her var det plass til flere ja...

Klesrulla var spennende.

Hollandsk takstein og pottemakeri i hjembygda vår

Det er jo ganske utrolig at man for nesten 240 år siden produserte både murstein, takstein og keramikk i vårt nærområde.

Kilde: Jarlsberg Verk – Boka om Hickman

AV: Jo Sellæg, Erik Bjørlov-Larsen, Per Jostein Sagvolden

Bearbeidet av: Per Runar Thoresen

Dette kunne skje ved at den talentfulle og kreative grunderen Christen Hichman (1742 – 1789) ved Grew Wedels store auksjon i 1778 kjøpte hele Verkenselva-vassdraget fra Stordammen til Svingen i Skoger. (Hichman er detaljert beskrevet i den angitte kildebok)

Han anla en rekke industrivirksomheter som møller, sager, spikerverk, pukkverk, valkemøller, keramikkfabrikk og teglverk. På det meste i 1780 var det 376 mann i arbeid. Tenke seg til at det i vårt lille nærområde med bønder/småbruk kunne oppstå slik virksomhet. Men dette var reflekser av gruedriften og kanskje ikke så overraskende allikevel.

Etter at Hichman gikk bort, ble en del av virksomheten drevet videre av nye eiere – C.N. Chavenius og senere Peder Von Cappelen.

Min tippoldefar

Jeg kan ikke unnlate å nevne min tippoldefar Lars Anthonsen (1799 – 1883) som var en driftig mann. Han eide gården Samuelsensvollen som lå mellom dagens Bernåsbakken og Postsvingen på Konnerud. Han ble gift med Aase Haldorsdatter fra Mælen i

Kil ledelsen (banekomiteen) samlet til møte først på 1950 tallet. Fra V: Axel M. Amundsen, Olaf Rustand, Arne Berntsen, Harald Wisting, Olaf Nilsen. Ingen av disse visste noe om et gammelt pottemakeri og krus og tallerkener som kunne ligge under bakken.

Konnerud IL's første klubbhus.

Skoger. Hvordan han fant sin kone der i denne bortgjemte kroken med «blindvei» vet jeg ikke, men det fantes nok snarveier gjennom Jordbrekkskogen som gjorde veien kortere den gang. I flere år drev han en av Spikerhamrene etter Hichman-perioden.

Keramikkfabrikken (Potteriet) på «Sletta»

Utover på 1700-tallet og fremover var Drammensdistriktet et av landets livligste Potteri-distrikter.

Keramikkfabrikken ble bygd på Vestmannsbråten i 1784-85 (der Goro og Kristoffer Halden bodde) og gården inkluderte den gang større områder rundt Svendsedammen inklusive «Sletta» og Konnerud Idrettslags klubbhus. En antar at bygningene lå omtrent der hvor klubbhuset ligger i dag. Spor etter keramikkproduksjonen er funnet på stedet. Bygningen ble satt opp i utmurt bindingsverk, og det ble brukt murstein og takstein fra eget teglverk. Anlegget bestod av to hus- et skjul og lagerhus og selve fabrikkbygningen. Huset hadde fire rom med klart definerte funksjoner. En arbeidsstue med dreiestoler og en kakkelovn for å holde varmen. Et rom innredet som laboratorium og en liten calsinerovn til å preparere glasuren. Et rom for glasing og et rom hvor keramikkovnen stod. Både potter og fliser ble fremstilt av blåleire som man fikk fra Hichmans teglverk lenger syd i Verkenselva (se avsnitt om Teglverket). Etter brenning ble keramikken brun, en farve de fikk ved å bruke blyglasur. Til dekor brukte man hvit pipeleire eller kaolin som ble gulhvitt.

Hva produserte Potteriet?

Keramikkfabrikken produserte et stort og variert utvalg av steintøy. I en leveringsoversikt finner vi potter av alle slag- fra nattpotter til blomsterpotter. Her er også nevnt «sparebøsser», kanner og melkeringer, krus og tallerkener. Kakkelovner var jo litt mer eksotisk, men antagelig et lite marked i det Jernovnene dominerte i denne perioden.

«Sletta» og dugnader

Konnerud Idrettslag kjøpte «Sletta» i 1935 og min generasjon og noen av våre foreldre har vært med på utallige dugnader med krafse og spade for å utbedre «sletta». Feiormester Axel Amundsen var jo pytt og panne i dette arbeidet i mange år. Den gangen visste vi ingen ting om et gammelt pottemakeri. Det var i grunnen ganske synd, for da hadde det kanskje vært lettere og få folk til dugnader hvis man med krafsen kunne kommet over gamle og verdifulle gjenstander fra Pottemakeriet.

Teglverket ved Holland i Skoger

Teglverket ble anlagt i 1784. Hichman valgte ut det flate området som ligger der Verkenselva og Svarterudbekken møtes på eiendommen Holland like nord-vest for Svingen i Skoger. Stedet har navnet «Brennerisletta» på Norgeskart. Småbruket som lå der gikk under navnet Svarterudruppen, men Hichman var en smart markedsfører. Han døpte om stedet til Holland. Hans produkter skulle konkurrere med importerte Hollandsk murstein og takstein.

Leveranse til forsvaret

Mursteinen ble først og fremst brukt i grunnmurer og kjellere og til muring av piper. De fleste hus ble den gang bygd i tre og det var få håndverkere som behersket murerfaget. Det var derfor en sjelden og kjærkommen anledning når han fikk tilbudet om leveranse av byggstein og takstein til forsvarets nye marinebase Fredriksvern på Stavern.

Flere bygninger og 322000 mur og takstein

Teglverket besto av en rekke bygninger- en leiremølle, et skur for råvarer, en ovnsbygning og et tørkehus med plass til 1300

-1400 rå stein eller tre ganger så mange ferdigbrente. Møllebygningen huset en vandrevet mølle med et vannhjul på drøye syv meter.

Brenningen foregikk i teglovn. Ovn hadde plass til ca. 48000 tak og murstein. I stedet for å fyre med vanlig «brenneved» ble det brukt knipper av gran og furukvist.

Vi mangler oversikt over produksjonen, men vet at det i 1785 ble produsert 322000 mur og takstein og mellom 50 og 100 tønner kalk.

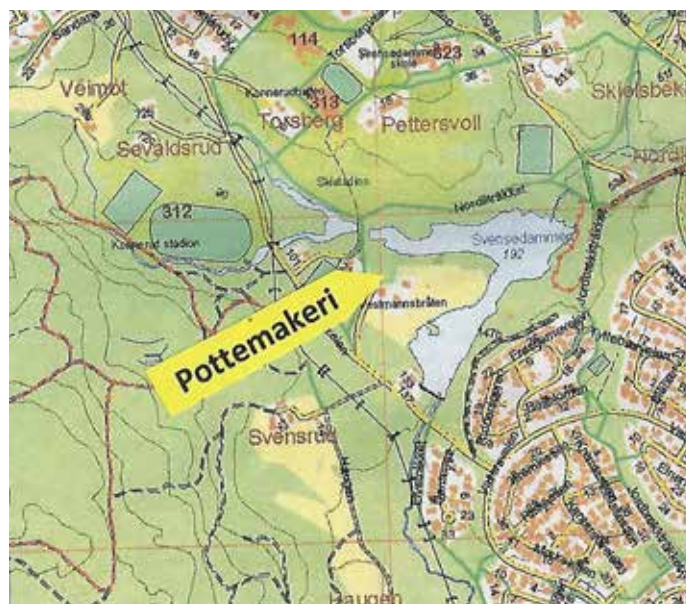
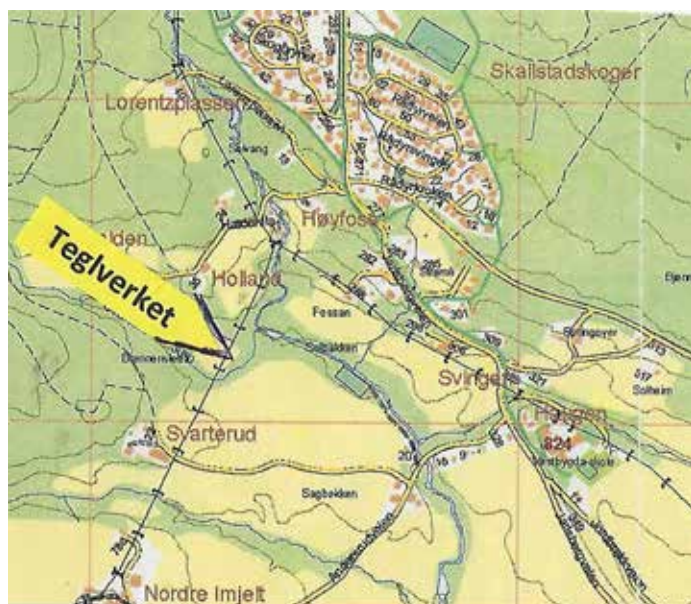
På denne tiden var det mangel på fagkunnskap om teglproduksjon. Derfor ble teglmesteren og antagelig noen teglverksarbeidere hentet fra Danmark, Tyskland og kanskje Holland. En del av disse ble antagelig innkvartert i bygningene på Holland. (Adresse Haldenlia I dag. I 1786 var det fast ansatt 38 faste arbeidere og en femtitalls mennesker (menn, kvinner og barn) som var beskjeftiget med vedhugst, kjørsel og samling av kvist. Hichmann hadde registrert at glasert takstein som ble importert fra Holland var populær. Han tok derfor opp konkurransen og laget glasert takstein. Den var både mer holdbar og mer kostbar og gav et ekstra godt inntrykk av de eiere som hadde dette på taket.

Brennerisletta

Kumingruppa i Skoger Konnerud Historielag har i sin leting etter kulturminner funnet rester av både murstein og takstein på Brennerisletta og er du heldig kan du fortsatt finne rester av dette i dag.

Banksjef Hans Skjeldrum

Tidligere banksjef i Skoger Sparebank Hans Skjeldrum på Jordbrekk Søndre forteller i en artikkel han skrev i 1993 at man har funnet stein med glassur tatt ned fra gamle tak på Jordbrekk. Glassuren er mørk rød og ligner steinen på Gulsbogen gård. Det er verd å merke seg at Hichman lånte penger av Johs Arbo, da han startet på Konnerud. Arbofamilien var nær knyttet opp til Gulsbogen gård.

En av Norges mange helter

Alle gutter har sine barndoms helter. Så også denne artikkelforfatter. Hans helter var oppfinner og fabrikkeier Henry Ford, og den omsorgsfulle motstandsmannen, lensmannen og onkel John Wang.

Tekst: Asle Wang

Det var to svært forskjellige helter. Førstnevnte var uten tvil et geni og en av historiens store menn, men dog med noen alvorlige riper i lakken. Han satte verden på hjul og forsørget flere hundre tusen familier. Mindre ærefullt var hans åpne antisemitisme og hans støtte til Adolf Hitler. Henry Ford står på listen over verdens ti verste sjefen gjennom tidene, men ingen kan ta fra ham hans store bidrag til utviklingen av det moderne samfunnet. Heltestjernen har falmet betraktelig når det gjelder den irske innvandrersønnen i Michigan, den andre heltestjernen skinner fortsatt med full styrke.

De fleste av oss holder oss rundt dørene det meste av livet, mens enkelte har større opplevelsestrang og større ambisjoner. De færreste setter like varige spor som vennene Ford, Firestone og Edison. Eller som Eisenhower, MacArthur og Montgomery.

Det settes spor

John Wang ble født for hundre år siden, i Skoger Kommune utenfor Drammen. Egentlig skulle han døpes Jon, men presten skrev feil i kirkeboka. Kanskje var den utilsiktede h'en grei å ha i en senere internasjonal karriere, men navnet ble alltid uttalt Jon – ikke Jånn. Som liten flyttet hans familie til Merket i Drammen. Her vokste han opp som nummer tre i en livlig søskenflokk på seks. Både mor Alma og far Eiler kom fra Snarum på Modum, og Modum ble store deler av livet et fast holdpunkt. Fram til 1936 hadde han bestemor Anne Karine Gundhus der og helt fram til 1968 bestefaren, banevokter Johan Larsen på andre siden. Så fort anledningen bød seg ble kursen satt mot Snarum. Hele storfamilien på et lasteplan. Enhver sommer og mange helger ble tilbrakt der. På den måten ble familien en del av lokalmiljøet på lik linje med fastboende slektninger og andre bekjente. Der oppe hentet man mye av næringen til storfamilien. Det ble dyrket poteter og grønnsaker, frukt og bær. Det ble badet i Snarumselva og Gundhustjern, og som vanlig var før i tiden hjalp man naboen med slått.

Den tyske okkupasjon

Under den tyske okkupasjon ble vanlig verneplikt avskaffet, men fra 1941 ble vernepliktige innkalt til obligatorisk arbeidstjeneste. Arbeidstjenesten (AT) var en ubevæpnet militær organisasjon ledet av Quislings Nasjonal Samling. Alle ble innkalt og truet til å tjenestegjøre, så også John. På bildet, antagelig fra 1943, ser vi ham i AT's uniform. Ser ikke så veldig fornøyd ut. Tjenestegjøring i AT var altså helt vanlig, men langt fra populært og mange rømte etter hvert. Det er nærliggende å tro at det var den direkte årsaken til at John ble en av «gutta på skauen»

Sannsynligheten er stor for at Johns onkel, Hjalmar Gundhus var den som hjalp til med rømmingen og som introduserte ham for Milorg. Hjalmar Gundhus var lensmann i Nordre Modum, men i likhet med mange av sine kolleger var han avsatt av naziststyret. Vinteren 1944/45 hadde John tilhold i cellene på Greenskogen i Sigdal. Der drev de med våpentrening og trening for å ta imot slipp fra engelske fly. Innunder en fjellskrent ned i et lite vakkert juv hadde inntil tretti mann tilhold. Det var ikke så veldig langt fra vei, men cellene ble holdt skjult bl.a. ved at lokalbefolkningen bedrev utstrakt vedhogst i området og på den måten gjorde det naturlig med spor og tråkk i terrenget. Johns onkel, lensmann Hjalmar Gundhus og dennes nevø og Johns fetter Magne Gundhus var også tilknyttet dette bortgjemte anlegget. Cellene er nå restaurerte og informasjonstavler satt opp. En tur dit anbefales på det sterkeste. Forestill deg da hvordan det var der i tjuefem kuldegrader, i dyp snø og med en konstant frykt for at tyskerne skulle komme. Var neppe noen stjerner på det «hotellet». Hvis vi utvider begrepet litt kan vi si at cellene var en tidlig utgave av prefabrikerte hus. De ble bygd som lemmen i garasjen til William Midtskogen på Åmot og fraktet opp med lastebil.

Slaget på Haglebu

John var blant de som lå på Greenskauen, i april 1945 forflyttet sde eg til Djupsjøen i Eggedal for å ligge i trening. Sammen

På bildet ser vi troppene på trening ved Haglebu. Foto: Forsvaret.

med hundre andre. Slaget på Haglebu er behørig omtalt i massevis av publikasjoner, men der var det altså trefninger mellom Milorg og folk fra Hirden i Drammen og Hønefoss, fra det tyske sikkerhetspolitiet og den tyske SS-avdelingen som lå på Helseheimen i Vikersund. Tirsdag 26. april 1945 var en klar og kald dag der de som lå på Djupsjøen skulle trene på strid i tettbebygd strøk, nærkamp uten våpen, sprengningstjeneste og gjenkjenning av fly. Slik gikk det altså ikke. Det ble i stedet en kamp på liv og død.

Da dagen var omme var syv norske døde, minst ni på fiendens side. Hvordan John opplevde dagen, og hvilken rolle han spilte vet vi ikke. Og vi vil aldri få vite det. Det vi vet er at en av hans beste venner Knut Dorenfeldt Aubert ikke fikk flere dager. Han fikk ei kule i panna da han kikket opp fra bak ei tue. Så kan vi lure på hvordan det er å oppleve at en venn dør på den måten

mens du kjemper for ditt eget liv. Lå de i dekning på samme stedet? Så han sin venn dø? Etter slaget måtte alle de norske på best vis ta seg fram til sine hjemlige trakter. Muntlige overleveringer i familien forteller at John gikk fra Haglebu til Snarum. Ca femti kilometer i luftlinje. Kanskje alene, i råttens vårsnø, på natta, og med frykt for at fienden skulle oppdage ham. To uker senere kom freden til Norge og i ettertid har det vel vært stilt spørsmål om hvorfor dette slaget i det hele tatt fant sted. I fredsdagene var John fortsatt lagfører i Nordre Modum Milorgs lag 4, 1. tropp, gruppe 1. Deres oppgave var nå å arrestere lokale landssvikere. Dette gikk pent og rolig for seg. Detaljer om Haglebu-slaget og krigen lokalt kan leses bl.a. i «Gamle Modum» og i Halvor Hartz sin bok «Modum og Sigdal under andre verdenskrig» samt flere andre publikasjoner.

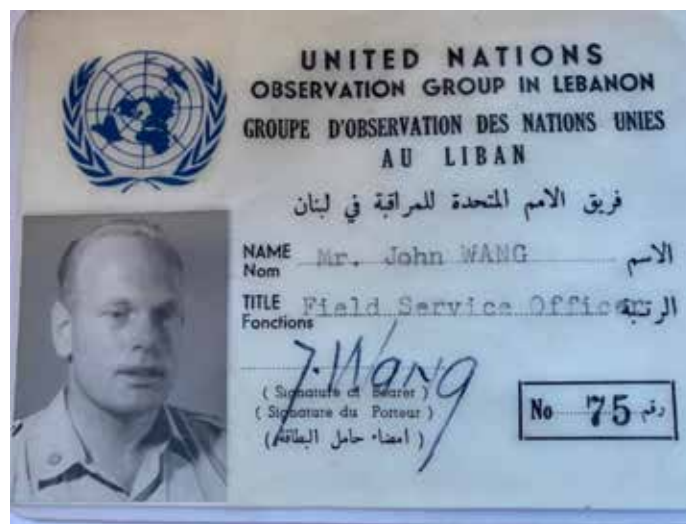
Livet som lensmannsbetjent

Dagliglivet som lensmannsbetjent ved Nordre Modum Lensmannsbetjent var nok ikke til alle tider så veldig dramatisk, men til forskjell fra i dag så kjente politiet alle innbyggerne og hvilke forhold de levde og arbeidet under. Og alle visste godt hvem lensmannen og hans mannskap var. De hadde roller som veiledere, sjelesørgere. Det ble foretatt det som på den tiden var vanlig politiarbeid. Ikke bare jakt på tjuver, slåsskjemper og fyllekjørere. Fyllekjørere fantes, og lensmannsbetjent John Wang visste hvem som hadde hang til den slags aktiviteter. Lenge før politikamrene fikk forebyggende avdelinger var forebygging i praksis en del av hverdagen – eller i alle fall en del av helgen.

Fest og moro

På Furumo Sommerteater var det mye leven og moro. Store kjendiser som Jens Book Jensen, Søstrene Bjørklund, Lalla Karlsen og Leiv Flisnes' Orkester. Da det var fest og moro ble det som regel styrtet ned litt annet enn saft og vann, det gikk ikke bare i øl og originalt brennevin. «Himkok» var ettertraktet vare, og i mangel av disse viktige ingrediensene i en vellykket fest, kunne nok noen ty til fusel, sats og hårvann også. Som nevnt visste John Wang og hans kolleger hvem som hadde en

tendens til å kjøre bil når de ikke burde. Så derfor var det helt vanlig at John var på Furumo eller andre plasser for å sjekke hvem som hadde med seg bil. Da kunne bileieren bli avkrevd bilnøkler og fikk hyggelig beskjed om å komme på lensmannskontoret og hente dem på mandag. Denne formen for forebyggende virksomhet kan ha reddet mange fra små og store problemer. For alt vi vet kan det også ha reddet liv. Det fortelles at flere bileiere på mandagen takket lensmannsfolk for at de hadde tatt bilnøklerne. John Wang var opptatt av trafiksikkerhet og deltok i opprettelsen og inspeksjon av skolepatroljer ved Vikersund, Stalsberg og Enger skoler. På Finnerud var det en annen slags skole. En «forbedringsanstalt» for gutter med litt mer lopper i blodet enn majoriteten av jevnaldrende. Selvfølgelig var det ikke så moro å være der og mange rømte. Det var ikke alltid de ble kjørt rett tilbake. Noen ganger ble de med lensmannsbetjenten hjem til Vikerkleiva for ei brødskeiv og litt uformell veiledning. Ifølge datter Laila hendte det også at de overnattet. Hun husker disse guttene som greie og helt normale og snille ungdommer. De lånte hennes Donald-blader og hadde sikkert godt av et bittelite pusterom i en vanskelig tilværelse.

I løpet av livet kommer vi alle borti saker vi helst skulle sett aldri hadde skjedd. Er du politimann er selvfølgelig sjansen for å komme ut for alvorlige episoder langt større enn for den vanlige mann i gata. I juli 1953 kom det inn melding om hytteinnbrudd på Modum. Ikke bare var det innbrudd, men innpå skauen befant seg en truende og bevæpnet kar. Selvsagt måtte hytteeiere og den øvrige befolkning beskyttes. Ensom lensmannsbetjent på et slikt oppdrag var ikke forsvarlig og bistand fra Hønefoss eller andre politienheter ville ta for lang tid. Ut fra dagens politifaglige vurderinger ville nok den valgte løsningen ikke vært akseptabel. Men det var en helt annen tid. I mangel av bistand fikk man med seg to bevæpnede sivilister til skogs. På jakt etter det som skulle vise seg å være en psykisk ustabil mann som hadde rømt fra Lier Sykehus. Eller Lier-asylet som det het den gang. Mannen ble funnet forskanset inni ei hytte og han ble beordret ut. Men nektet og det ble blant annet brukt

røykgranat for å få ham ut. Det kulminerte med at innbryteren avfyrt skudd gjennom nøkkelhullet på hyttedøra. Ilden ble besvart med skudd lavt på døra med formål å treffe beina.. Det viste seg at den man skulle pågripe satt på huk på innsiden av døra og ble truffet i overkroppen. Dessverre døde han av skaden. Dette var en sak som ble omtalt i alle landets aviser og ble naturlig nok et samtaleemne. Lokalt var støtten til lensmannsbetjenten stor. I en etterfølgende rettsak ble det konkludert med at man hadde handlet i nødverge og alle ble frikjent. Som et bilde på endrede tider er det underlig å lese at lensmann Gundhus under rettssaken ble spurt om hva våpeninstruksen sa om bevæpning av sivile med mer. Til det svarte Gundhus at det viste han ikke. I dag hadde nok et slikt svar ført til et alvorlig lurveleven. I en injuriersak John Wang reiste mot Dagbladet ble det inngått forlik. Ubekreftede muntlige overleveringer i familien har fortalt at lensmannsbetjent John Wang en mørk kveld ble angrepet av noen fra den dreptes familie. Han valgte ifølge de samme overleveringene ikke å forfølge saken. Utførlige detaljer rundt denne saken kan også leses bl.a. i «Gamle Modum».

Ut i verden

Kanskje ble det jevnt over søvnige livet på Nordre Modum etter hvert litt stille og lite utfordrende. Kanskje var det da han lærte å drikke imponerende mengder med kaffe? Lensmanns-

betjenten som etter hvert hadde blitt lensmannsfullmektig ville ut i verden.

Midtøsten ble hans nye arbeidsplass i 1957. Som sikkerhetsoffiser i UNEF I under kommando av Lieutenant-General E.L.M. Burns fra Canada. Den gang som nå var det spektakkel i området. Styrker fra Brasil, Canada, Colombia, Danmark, Finland, India, Indonesia, Norge, Sverige og Jugoslavia skulle ordne opp i uroen. De holdt på fra november 1956 til juni 1967. Snart sytti år etter kan man vel si at det ikke har vært veldig vellykket. På det meste var det drøyt seks tusen mann der nede samtidig, 109 fra ulike nasjoner kom hjem i kiste. Til sammen tjenestegjorde 10989 nordmenn i UNEF I.

Det står i Bygdeposten å lese at «lensmannsfullmektig John Wang i Vikersund er kommet tilbake etter 20 måneders tjeneste som sikkerhetsoffiser i Palestina. Han har vært stasjonert i Jerusalem og i Libanon og har nok opplevd litt av hvert. Som offiser har han imidlertid taushetsplikt, så det er ikke stort å få ut av ham, men vi forstår at det ikke akkurat var helgedager»

John som hadde stiftet familie i rolige Vikersund hadde en periode kone Bertha og datter Laila boende hos seg i Jerusalem. Om dette er en ganske eksotisk og spennende reise i dag, så var det nok langt mer spesielt for over seksti år siden. Kontrastene mellom Midtøsten og bygde-Norge er og var mildt sagt kolossale.

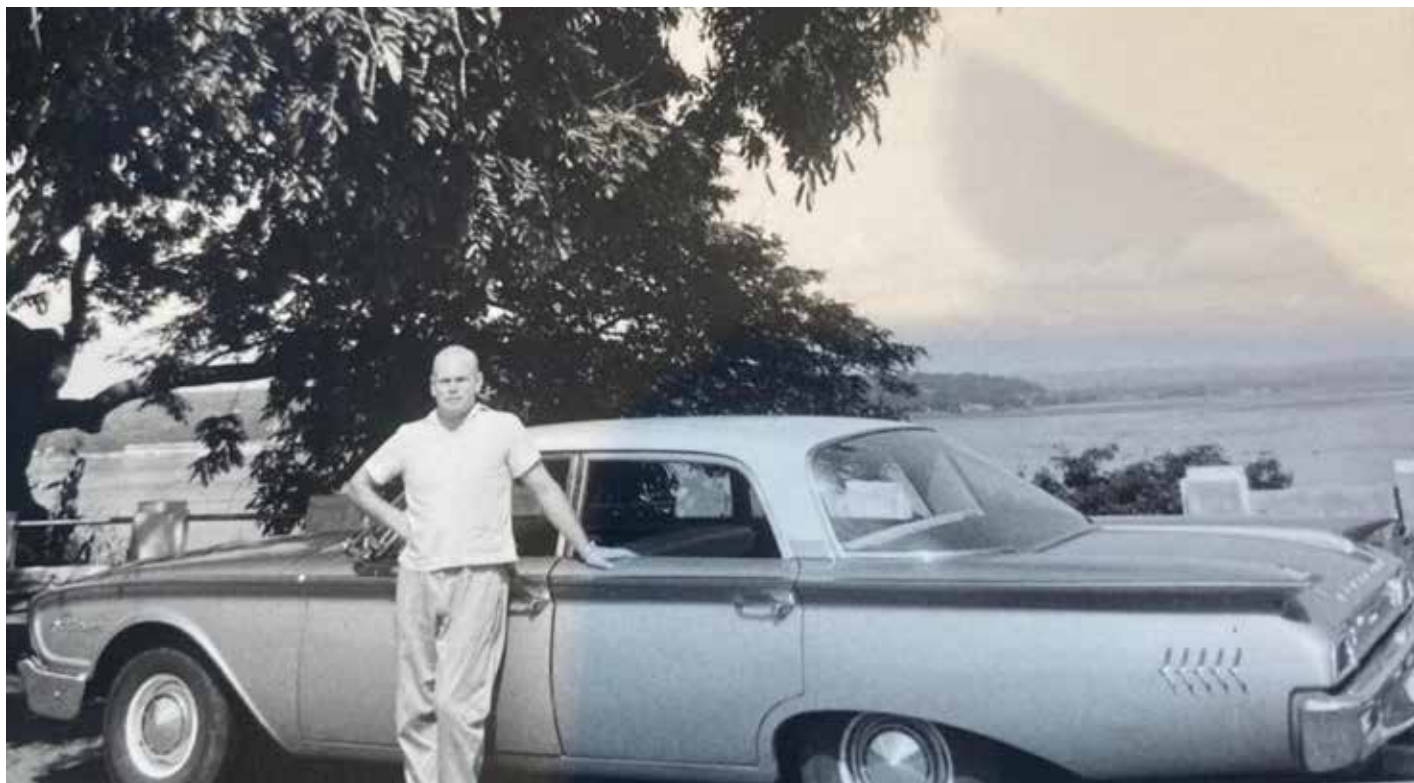
En litt småartig historie knytter seg til Johns første ankomst til Tel Aviv. På flyplassen skulle han hentes av en annen tjenestemann, men det varte og rakk. Han som skulle hente tok det som en selvfølge at Wang var kineser - og han fant ingen.....

Ny reise til Kongo

Etter en snartur hjemom gikk turen videre til FN's ONUC-styrker i Kongo. Her var han også politioffiser. Kong Leopold av Belgia hadde hatt Kongo som sin personlige eiendom i mange år. Denne kongen var en brutal busemann som gjorde akkurat hva han ville. I 1905 overtok den belgiske staten ansvaret for kolonien. Uten at det gjorde forholdene noe særlig bedre for de som bodde der. I 1960 ble landet selvstendig og FN gikk inn for å stabilisere og forhandle mellom de ulike grupperingene. John hadde som politioffiser gode relasjoner til FN's generalsekretær Dag Hammarskjöld. To uker at Nordre Modum hadde fått tilbake sin lensmannsfullmektig var Hammarskjöld i på besøk i Kongo. Han tok av fra Leopoldville i sitt svenskregistrerte Douglas DC6 etter et besøk i landet og kom aldri tilbake. Flyet styrtet 18. september 1961 i det som nå er Zambia. Denne hendelsen har blitt etterforsket mange ganger opp gjennom tidene og man heller til at styrten ikke var en ulykke. John var ikke med i dette flyet som man skjønner, men han var hjemom noe senere. Da med en skuddskade i leggen. Under et intervju uttalte han at det går mot varig fred i Kongo. Der tok han dessverre feil. Der nede er det fortsatt krig og elendighet.

Lensmenn fikk salær fra auksjon

I 1963 besatte John Wang lensmannsstillingen i Lenvik i Troms. 10.500 fastboende og alle gjennomreisende og besøkende skulle passes på. Han uttaler i et gammelt intervju at folket der oppe stort sett er veldig lovlydige, men at de har en slett trafikk-kultur. Man kan også lese at det var et og annet innbrudd og noe fyll, men det kan synes som om mye av tiden gikk med til tvangsauksjoner. Lensmannen fikk på den tiden salær fra auksjoner og tjente ganske godt. I 1967 var han nummer seks på skattelistene med en inntekt på 62.500, - tilsvarende

Jon Wang ved FN's 1960 mod Ford Fairlane. Bilde tatt i Kongo.

665.000, - i dag. Apotekeren – «apotekerinne» - var kommunens desidert best gasjerte individ. Kommunikasjon på sekstitallets Nord-Norge var ikke av den enkleste sorten. Man kan lese at veiene i vårløsningen var så ille at ikke en gang Forsvaret med sitt terrenggående materiell kom fram. Myndighetsområdet var stort og til dels vanskelig tilgjengelig. Lenviks første lensmann Joenn Thoerdsen som begynte i 1647 måtte sikkert ro. På sekstitallet kunne man bruke motorbåt. Politiet hadde en fast avtale om skyss med en fiskebåt. Skipperen på denne meldte fra når været var for dårlig til å gå ut. Ofte kom det slike telefoner på fredags ettermiddager. Man var tydelig ikke så veldig interessert i besøk av lensmannen i helgene. Så kan man overlate til fantasien hva som foregikk. Ellers kan man konstatere at det ikke var noen biltyverier og ingen narkotikasaker fram til familien Wang forlot Finnsnes i 1969. Apropos været som kan være plundrete der nord. John fortalte selv om en utrykning for å ta seg av en rabiat fyllefant på et festlokale. Været var for dårlig til å kjøre bil, så det ble utrykning på sparkstøtting. Bråkmakeren ble overmannet, festet til sparken med håndjern og brakt til arresten. «Vi var gode venner når vi var framme» sa John. I tillegg til jobben satt John i kommunestyret og var gruppeleder i Lenvik Høyre.

Lensmann i Nedre Eiker

Fra 1970 til 1975 het lensmannen i Nedre Eiker John Wang. Han var på samme tid også innstilt som nummer en til stillingen som lensmann i Nannestad. Han kom fra et distrikt der alle stort sett var lovlidige. Nedre Eiker på 70-tallet var alt annet enn rolig. Her var det et vilt og til dels kriminelt ungdomsmiljø, noe av det mer utfordrende i landet på den tiden. Og en heftig produksjon av sprit som ble distribuert i ukentlige faste ruter. Det fortelles at gærninger slåss med hverandre og de slåss med politen. De drakk, spiste piller og røyka hasj. Det fortelles om dragracing i Arbeidergata og om sladding rundt hjørnene - rett i fanget på lensmannen. Der røyk det førerkortet!

Det var nok å finne på for folkene i den lokale lensmannsetaten. En stemningsrapport fra Drammens Tidende 1970 forteller litt. Noen fra de tøffeste miljøene levde så hardt at livet ikke ble så langt, et par-tre er fortsatt aktive på feil side av loven, men de aller fleste har greid seg helt utmerket.

Ved siden av en hektisk jobb satt John i kommunestyret for Høyre og han var formann i Buskerud Lensmannslag. «John var en dyktig og behagelig mann, og god til å skrive. Han skrev mange artikler i Lensmannsbladet». Så sier tidligere generalse-

Fakta

John Wang, døpt i Skoger kirke september 1922
Født på eiendommen Daggry – ganske langt ned i det som nå er Oscar Kjærsvæi. Giftet seg med Bertha Røed fra Søndre Fjell gård. Også hun var med i Milorg. Søndre Fjell Gård lå der BaneNor nå har anleggskontor mm i Kobbervikdalen. Alt er borte nå de drev primært med gris, epler og bringebær.

John m/ foreldre og søsken bodde i huset til pensjonert lærer Sveinung Vinbek. Frua hans hadde det stilige navnet Ottine Andrine Beate Vinbek.

I AT's uniform, fra 1943 ser ikke så veldig fornøyd ut. Tjenestetegjering i AT var altså helt vanlig, men langt fra populært og mange rømte etter hvert. Det er nærliggende å tro at det var den direkte årsaken til at John ble en av «gutta på skauen».

ekretær i Norges Lensmannslag Svein Stuberg. forteller også at John Wang var en pioner i inspeksjonstjenesten i Justisdepartementet der han begynte i 1976. Han var veldig ansett og i operativ inspeksjonstjeneste i Politiavdeling 2. På bildet nedenfor foregår det inspeksjon i Justisdepartementets tjeneste et sted nordpå. Inspektørstillingen der ble siste etappe i en særdeles innholdsrik karriere.

Noen rekker alt og har et langt mer spennende og innholdsrikt liv enn de fleste av oss andre. John Wang ble endog bedt om å stille som stortingskandidat for Høyre, men familierådet avgjorde at den nominasjonen ikke ble noe av. Derimot satt han foruten i kommunestyret også i menighetsrådet og var aktiv i Rotary både på Finnsnes og i Nedre Eiker.

Faren, familiemannen, motstandsmannen, politimannen, FN-offiseren, politikeren, organisasjonsmannen, medmennesket og helten gikk bort i 1998, 76 år gammel. Og ville altså vært hundre år i år. Og fortsatt en halvgammel guttunge sin helt.....

Takk til de

som har bidratt med smått og stort til denne historien: John Wangs datter Laila Wang Bjerke og øvrig familie, Norsk Politihistorisk Selskap, tidligere lensmann og generalsekretær i Norges Lensmannslag/Norges Politilederlag Svein Stuberg, lokalhistoriker Arnt Berget, tidligere lensmann, lokalhistoriker og forfatter Halvor Hartz, politistasjonssjef i Finnsnes Politistasjonsdistrikt Arnold Paul Nilsen, polititjenestemann Sjur Kortgaard, tidligere leder United Nations Protection Force og politiførstebetjent Arne Gerrit Halvorsen, tidligere motorsyklist og bankmann Tom Midtskogen, noen av 70-tallets viltre Mjøndals-ungdommer, Buskerud Høyre, Forvarets Veteransen-ter, Nasjonalbiblioteket, Digitalarkivet, Arkivverket.

Cellene på Vestøkauen er nymerket

Siden Vestskogjegernes celler ble forlatt 7. mai 1945 har det vært stor interesse, mystikk og spenning over det som foregikk der inne. Mange setter stor pris på den årlige minneseremonien i HV- regi ved bautaeen ved lauvkolltjern, et arrangement Skoger og Konnerud Historielag også har engasjert seg i.

Tekst: Per Runar Thoresen

Skoger og Konnerud Historielag (SKH) har ved flere anledninger i Historielagsnytt beskrevet tilværelsen til de ca. 60 ungguttene som lå der inne på forskjellige celler det siste krigsåret. SKH har opp gjennom årene bidratt med kunnskap og vedlikehold/ merking av cellene.

Etter krigen ble cellene merket med relativt anonyme metallskilt. Senere, på slutten av nittitallet merket Historielaget cellene med laminerte oppslag med korte beskrivelser av cellevirksomheten.

Vær og vind og skiftende årstider tærer på slik merking og tiden var inne for merking på nytt med mer moderne og mer holdbar kvalitet.

Det hadde derfor oppstått et behov for NYMERKING av cellene. Historielaget har sett dette behovet og tok i 2021 tak i den krevende jobben.

Skilt ved bautaplassen der Minnesbautaen står. Tom Hayden setter skiltet på plass.

Kart med celleposisjoner.

Styret i (SKH) gav oppdraget til Sti og Boplasskomiteen som i nært samarbeide med KUMIN-gruppa tok fatt på den krevende jobben.

Forberedelser ble gjort sist vinter. Flotte solide skilter med værbestandig tekst i kortversjon, kart og GPS-angivelser ble produsert hos en anerkjent «vernet» bedrift og ble i løpet av våren 2022 satt opp på flg. steder.

Celle, 1,2,3,4,5 samt Hovedkvarteret i Vitamindalen.

Celle 5 og 6 («Russerleiren») nær Prestvannet og ved flyslipet på Høgmyr.

Nytt skilt ved Minnebautaen hvor det også finnes en QR-kode som henviser til Historielagets hjemmeside med mer info. om Vetsskogjegerne.

Skilter med nødvendig materiell er bekostet av Skoger og Konnerud Historielag.

Skilt ved Slipp-plassen på Høgmyr der Engelske fly slapp konteinere med våpen.

Celle 2: som ligger nærmest bautaplassen. Hans Myhre og Erik Bjørnløv-Larsen har satt opp skiltet.

For de spesielt interesserte, kan en nå med dagens GPS utstyr fornemme atmosfæren og historien som skjedde der inne det siste krigsåret.

Bruk vårt digitale arkiv

Alle har nå fri tilgang til bildene i vårt arkiv på <http://bilder.skhist.no/>.

Finner dere feil i opplysninger om bildene eller har noe å tilføye vil fotogruppa gjerne ha beskjed til foto@skhist.no.

Medlemmer kan søke om brukernavn og passord og får da utvidet tilgang til arkivet. Dette inkluderer nær alle tidligere utgaver av Historielagsnytt og mulighet til å legge bilder i en egen samling (lysbord) for lettere å finne tilbake til bilder.

Motorhistorisk Klubb, avdeling Drammen besøkte Bygdesamlingen

Lang rekke med biler kom kjørene opp gårdsveien. Det var «mørkekjøringstur» fra Burud om Eikern, Eidsfoss, Hanekleiva, Klevjerhagen og videre til Mellom Borge.

Tekst/foto: Torill Juel

Bygdesamlingsgruppa fikk forespørsel om å ta imot besøk av en gjeng veteranbilentusiaster fra Norsk Motorhistorisk klubb Drammen lørdag 10. september rundt midnatt. Selvfølgelig tok vi imot 14 veteranbiler ved midnatt en lørdagskveld i september.

Trine Borge Johansen sa, «dette skjer vel en gang i livet», så dette ville hun være med på. Hun ønsket velkommen og fortalte litt om hvordan bygdesamlingen ble startet på 1970 tallet.

En times tid tilbragte de på Mellom Borge, og viste stor interesse for alt som er samlet her. Klubben deres har jo selv et interessant og spennende museum på Burud, som er vel verdt et besøk. Et nytt besøk til sommeren «i litt lysere omgivelser» var de også interessert i. En koselig lørdagskveld ble dette.

Volvo Amazon og flere.

Trine ønsker velkommen.

En sykkelhistorie

Alt skal jo være batteridrevet nå for tida. Fra tannbørste til bil, fra stearinlys til ferger. Til og med et menneskehjerte kan gå på batteri. Så selvfølgelig også sykkel.

Skråblikk fra Inger Johnsrud

Egentlig lå jeg litt etter i utviklingen. «Alle» hadde jo fått seg elsykkel. Elsykkelen var visst en nådegave til mennesket. Og etter hvert som man hører slike utsagn mange nok ganger, så blir en jo påvirket. Det måtte jo være kjempefint med elsykkel, siden alle eierne var så begeistret. Så til slutt dro vi til byen i den batteridrevne bilen, og kjøpte hver vår batteridrevne sykkel.

Sykkelen ble oppfunnet på begynnelsen av 1800-tallet, men allemannseie ble den først på 1900-tallet, forteller Wikipedia. Den første pedaldrevne sykkel ble konstruert av skotten Kirkpatrick Macmillan i 1839. Den hadde ikke kjede, men pedalene dro bakhjulet rundt ved hjelp av strenger. Rundt 1860 satte en franskmann pedaler rett på forhjulet. For å kunne kjøre raskere, ble forhjulet laget vesentlig større, og dermed fikk vi «Veltepetteren». Velosiped, som den egentlig het, kommer av latin, velox (hurtig) og pes (fot). Sykkel med kjedetrekk til bakhjulet ble oppfunnet og utviklet i 1879-1885, og ble forløperen til dagens sykkel.

Min første sykkel fikk jeg i 8-9 års alderen. Den glitret i blått og blankt, og var fryktelig fin! Noe så flott måtte ha et eget navn, så den ble døpt «Turid» ved en høytidelig liten seremoni hjemme på verandaen. Jeg skvettet litt vann fra en solo-flaske på forhjulet, samtidig som jeg med preste-tonefall messet: «Jeg døper deg Turid. Må hell og lykke følge deg på alle veier.»

Men egentlig het den «Støa», og var visst ikke så fin som syklene til venninnene mine. Jeg fikk snart vite at deres sykler het DBS, som betydde intet mindre enn Drammens Beste Sykkel! Seinere

Veltepetter. Kilde: Wikipedia.

har jeg stusset litt på det, om de kanskje kan ha lurt meg litt. For tenk at rogalendingene laget de beste syklene, og bare for Drammen!

Det finnes over en milliard sykler over hele verden, og sykkel er det mest brukte transportmiddel i store deler av verden. Mange ting og deler som siden spilte en viktig rolle for utviklingen av bilen, ble opprinnelig funnet opp for sykkel, som f.eks. kulelager, luftfylte dekk, kjededrevne tannhjul og eikehjul.

Våre nyinnkjøpte elsykler ble også levert i deler, som skulle monteres sammen før den første prøveturen. Men mens sykkel nummer to ble skrudd sammen, tok et kraftig vindkast tak i den første allerede ferdig monterte sykkel, så den begynte å trille baklengs ut mot ulendt terreng. I ren impuls styrte jeg framover for å redde den dyre, fine sykkel fra å gå i grusen. Men idet jeg nesten nådde fram og skulle gripe den, slang den seg likevel ned rett foran beina mine, med det resultat at jeg med stor fart stupte oppi sykkel. Metallstengene ga ikke det minste etter mot mine bare legger. Det gjorde forsviddt ikke grusen heller. Så det ble ganske mye skrubbsår og hovne blå kuler på legger og hender. Men sykkel så i grunnen like fin ut.

Dagen etter dro jeg på sykkel tur til blåbærskauen, godt utstyrt med bærplukker og spann, hjelm og bleiebukse (les sykkelshorts). Blåbærfangsten var god, men da jeg fornøyd satte meg på min nye elsykkel for hjemtur, begynte det å regne. Så jeg gira ned og dro i vei i bra fart mot Skoger kirke.

Akkurat da jeg nådde veikrysset, hørte jeg en bil bak meg, så jeg bråstoppet farta og satte beina i bakken på hver side for å gå av sykkel før jeg krysset gata. Det vil si, jeg prøvde å sette beina i bakken fra der jeg satt på setet. Men jeg hadde ikke lagt merke til at asfalten skrånet litt på min venstre side, så mitt venstre bein nådde aldri ned til bakken. Dermed tippet både sykkel og jeg overende, og plutselig lå jeg uti veibanen med sykkel delvis over meg.

Bilen som hadde kommet bak meg rakk heldigvis å stoppe, bildører føk opp, og ut hoppet to forskrekkede unge menn. Den ene dro opp sykkel, og den andre hjalp meg på beina, og jeg leste sterk bekymring for den eldre damen i de unge ansiktene.

Hvordan gikk det med meg! Hadde jeg slått meg! Skulle de kjøre meg hjem! Neida, neida, bedyret jeg. Det gikk så bra. Jeg hadde nesten ikke slått meg. Å, men det ble da visst noen stygge sår på leggene, så den ene, og mønstret de oppslåtte beina mine. Ååå det, svarte jeg kjekt, nei det er fra i går, det!

Ja, sånn går nu sykkel dagen ...

Modell av Karl von Drais' sykkel fra 1817, kalt «dresinen». Kilde: Wikipedia.

Finlandøfrivillig og XU-agent

Litt av ei dame, Sigrid født Steen

Lite fortalte hun. Og i den grad hun fortalte til noen, har glemselens slør gjemt det meste. Men her kommer forsøket på å rekonstruere historien om et begivenhetsrikt liv.

Tekst: Einar Grimelid

På veggen på Rishovd gård i Krødsherad, hos Ole Jacob Jemtland henger to diplomer. Det ene bærer teksten: «*I fosterlandets namn och i egenskap av øverbefelhavare för Finlands försvarsmakt har jag för edra förtjenster i kriget 1939-1940 tildelat Eder, Sigrid Steen 2. kl frihetsmedalj*». Undertegnet Feltmarskalk Mannerheim.

Et slik diplom er i sannhet egnet til å vekke nysgjerrigheten. Ikke mindre nysgjerrig blir en av det andre diplommet.

Det bærer teksten «*Sigrid Steen har arbeidet i Etterretnings-tjenesten i en organisasjon underlagt Forsvarets Over-kommando 2. kontor fra 1942 -1944. Norge takker Deg for Din innsats i Frihetskampen*». Undertegnet Olav, forsvarssjef. Sigrid Severinsdatter Steen var født i 1906 på garden Nordre Sten i Skoger, som nummer fem i en barneflokk på 8. Foreldrene var Severin O Steen og Emma Johnsen, Ø Knife.

I 1949 gifter hun seg med Olav Ellefsen Rishovd på garden Rishovd i Krødsherad og bosetter seg der. De får ingen barn.

Å få en utdannelse på den tiden Sigrid vokste opp var ikke så vanlig. Men i 1927 starter hun på sykepleierutdanning ved Oslo Røde Kors sykepleierskole, og det var med stor stolthet at Sigrid i 1930 var ferdig utdannet og kunne bære sin Røde Kors uniform. Det er derfor ikke uten grunn at det ved siden av de to nevnte diplomene henger et bilde av en ung Sigrid i Røde Kors uniform.

Etter utdanningen har hun praksis ved Rikshospitalet i tre år, deretter ei tid i privatpleie hos Treschow i Larvik. I 1934 får

hun jobb som avdelingssøster og operasjonssøster ved Drammen Sykehus, der hun er fram til begynnelsen av 1938.

Om det er utferdstrangen, eller ønsket om å oppleve nye miljøer, vites ikke,

men hun setter kursen nordover i landet, til Stokmarknes, der hun får jobb som sykesøster ved Stokmarknes sykehus i februar 1938.

Russland angriper Finland

Vi er i 1939. Sigrid har nå ei tid arbeidet som sykesøster ved Stokmarknes Sykehus. Men mørke krigsskyer er i ferd med å legge seg over Europa. I september har Tyskland angrepet Polen. Samtidig er ei farlig konflikt under oppseiling mellom Russland og Finland. Bakgrunnen er at Russland ei tid har kommet med territoriale krav overfor Finland. For bedre å sikre Leningrad mot eventuelt tysk angrep, forlanger Russland at Finland avstår landområder. Forhandlingene bryter sammen, og 30. november 1939 går Russland til militært angrep på Finland.

Angrepet vekker internasjonale reaksjoner, også i de skandinaviske landene.

En sympatibølge for Finland skyller over Norge. Det settes i gang innsamling av diverse utstyr som ryggsekker og varme vinterklær. Samtidig er det mange nordmenn som ønsker å støtte Finland aktivt i krigen, og verver seg til kamp. Det fortelles at i alt 725 nordmenn reiser til den russisk-finske fronten.

Frivillig i Finlandskrigen

Og en av disse er Sigrid. Hun griper ikke til våpen, men reiser for å gjøre det hun kan, nemlig å hjelpe de som blir såret i kamphandlingene.

En kan tenke seg at møtet med krigens brutalitet kan ha vært et sjokk for henne. Fra å kunne utføre yrket sitt i varme og trygge operasjonssaler, må overgangen ha vært stor til feltsykehusets harde virkelighet, der avstanden mellom liv og død er kort. I tillegg var vinteren kald, det ble meldt om opp til minus 40 grader ved fronten.

Sigrid var i ettertid svært sparsom med å fortelle om opplevelsene sine fra denne tida. I den grad hun delte sine opplevelser med familie eller venner, er alle disse borte nå, og fortellingene har med unntak av noen få detaljer, ikke blitt overført til de neste generasjonene.

Imidlertid skrev Nils E Rye i 2018 en masteroppgave med tittelen «*Finlandsambulansen, Foreningen Norden og Norges Røde Kors sitt krigssykehus i Finland under vinterkrigen 1939-1940.*» Oppgaven er skrevet på bakgrunn av rapporter og beretninger fra blant annet hans bestemor Laura Hoff, som var med som sykesøster i Finland. En får her et innblikk i hva som møtte Sigrid og de andre frivillige Og i mangel av beretninger fra Sigrids egen munn, må vi velge på denne måten å gi henne en forteller- stemme.

Finlandsambulansen

Det var Johan Holst, kirurg ved Rikshospitalet i Oslo og Harald Grieg, leder i Foreningen Norden, som sammen tok initiativet

til å sette opp en fullt utstyrt Røde-Kors ambulanse for å kunne bistå i Finland. Det ble tatt kontakt med saniteten i Finland, som meldte om stort behov for assistanse. Samtidig ble også operasjonen klarert med norske myndigheter. Sykesøstre og annet helsepersonell ble invitert til å søke om å få delta, og trass i kun tre dagers frist, meldte mange seg. Ikke alle kunne få plass, men et tilstrekkelig antall frivillige ble plukket ut på bakgrunn av anbefalinger, kompetanse og personlige egenskaper. Første kontingent reiste fra Oslo 30. desember, og ganske snart var de etablert ved Kuhmo-fronten.

7.februar forlater 2. kontingent Oslo. I den befinner Sigrid seg. Kontingenten er ledet av overlege Knud Nicolaussen, overlege ved Drammen sykehus. I tillegg inneholder kontingenten 5 leger, 11 sykesøstre, 2 legestudenter og 5 sjåfører og annet teknisk personell. Noe personell fra 1. kontingent har blitt igjen i området, sannsynligvis for å ta vare på kontinuiteten. Reisen går med tog gjennom Sverige. Ved Torneå skjer omlastning på grunn av finsk sporvidde. Videre med tog til Uleåborg.

Det norske hjelpearbeidet er bygd opp på den måten at de bemanner et hovedsykehus i et delvis nedlagt tuberkulosesanatorium, beliggende i Päivärinne i Muhos, like sørøst for kystbyen Uleåborg. Videre blir et fullt utstyrt, framskutt feltsykehus satt opp etter militært reglement. Dette blir lagt til en 200 år gammel prestegård i Sotkamo, som befinner seg ca. 90 km bak frontlinjen. Ved feltsykehuset blir det norske personellet supplert av finske kvinnelige sykepleiere, tolker og annet hjelpemannskap.

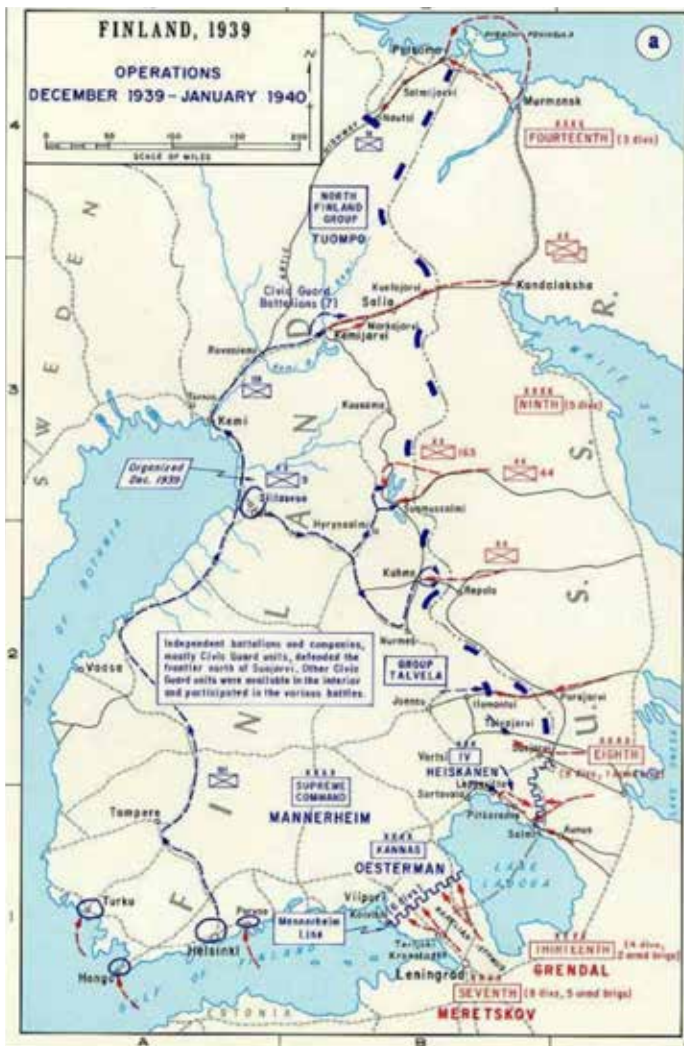
Fra 2. kontingent blir tre operasjonssøstre, pluss røntgensøster plassert ved feltsykehuset. Selv om vi ikke kan dokumentere det, er det ting som tyder på at Sigrid blir plassert her, på bakgrunn av at hun var operasjonssøster, og bruddstykker av det hun fortalte senere.

Johan Holst, som ledet hele operasjonen, ønsket å kunne følge de sårede helt fra frontlinjen og tilbake til hovedsykehuset i Muhos. Det innebar at de sårede ble hentet ved forbindingsplassene og bataljons-hjelpeplassene. Syketransporten skjedde da først ved hjelp av pulk fram til trupperverbands plass, som var et oppvarmet telt. Videre ble de sårede dratt på slede fram til nærmeste vei, og deretter med ambulansebiler til feltsykehuset. Disse transportene foregikk ofte av sikkerhetshensyn i ly av mørket. For hjelpearbeidet var på ingen måte trygt, russiske fly angrep ofte syketransporter, selv om de var godt merket med Røde-Kors-flagget. Disse klare bruddene på Geneve-konvensjonen vekket avsky.

Også feltsykehuset ble fra tid til annen angrepet av russiske fly. Selv om personellet kunne ligge inne, hendte det at de følte det tryggere å sove i telt ute i skogen, selv i bitende kulde.

En uttalelse Sigrid kom med en gang kan tyde på at hun arbeidet helt framme i fronten: «Jeg var med og trakk fram sårede». Hverdagen ved hovedsykehuset i Muhos og feltsykehuset artet seg noe forskjellig. Ved sykehuset i Muhos kunne en opparbeide seg faste rutiner, samt foreta mer langvarig behandling. Arbeidsbelastningen ved feltsykehuset varierte med aktiviteten ved fronten.

På den tiden 2. kontingent var der, satte de finske styrkene inn en motoffensiv. Det førte til at det kom inn sårede i store

mengder fra kamphandlingene. I løpet av 8 uker behandlet de over 1200 sårede ved feltsykehuset.

Først foregikk sortering, deretter gikk veien til registrering, til vask og stell, videre til røntgen og operasjonssal og sykesal og eventuelt videre til Muhos. Rene skuddsår ble «tørt bandasjert», og hvis mulig, ble eventuelle prosjektiler fjernet. Ikke alle, særlig de med bukskader klarte transporten fra fronten.

Finland kapitulerer

Trass i tapper motstand, må Finland gi tapt overfor en mye sterkere militærmakt. 2. mars 1940 kapitulerer Finland. Selv om krigshandlingene er over, er det fortsatt behov for medisinsk assistanse. En 3. Røde-Kors-kontingent forlater Oslo 16. mars, og selv om det ikke er dokumentert, må en anta at de avløser 2. kontingent der Sigrid er med, og de kan reise hjem.

Var Røde-Kors ambulansen nøytral?

I sin oppgave diskuterer Rye det faktum at Finlandsambulansen kunne ses på som i første rekke et prosjekt for å hjelpe Finland, og at dette kunne rokke ved grunntanken til Røde Kors om nøytralitet i krigshandlinger. Også det faktum at Johan Holst hadde deltatt aktivt i den finske borgerkrigen i 1918, på «hvit» side, og dermed hadde sterke anti-kommunistiske holdninger, antyder Rye kom til å farge Holst, og dermed også Røde-Kors-ambulansen sitt engasjement i Finlandskrigen. Men det at Røde-Kors -personellet også behandlet russiske soldater, forsterker inntrykket av en humanitær innsats.

Hva var det som motiverte Sigrid til å melde seg til Røde-Kors-ambulansen? Var engasjementet farget av den sympatibølgen for Finland som skyllet over hele Norden? Var det ut fra ønsket om å hjelpe, som Røde-Kors-søster? Kanskje lå det også et element av eventyrlyst bak deltakelsen? Svaret får vi aldri. anbefalinger om deltakelse fikk hun kanskje fra Johan Holst som hun hadde truffet gjennom sine år på Rikshospitalet, samt Knud Nicolaussen som hun hadde arbeidet sammen med på Drammen Sykehus, og som ble leder for 2. kontingent.

Aprildagene 1940

For de norske deltagerne i vinterkrigen, blir ikke pausen lang før en ny virkelighet melder seg. Den 9. april blir Norge invadert av Nazi-Tyskland.

Og som ellers i krig og krisetid blir Røde Kors-systemet aktivert.

Det er dokumentert at den 11. april blir ekspedisjoner og hjelp sendt ut fra Røde Kors i Oslo. I avdelingen som skal sendes til Mysen, er Sigrid med.

Bakgrunnen er at allerede 10. april er tyske styrker på vei østover i retning Østfold. I rekvirerte sivile busser når de 12. april Fossum bru, der det blir harde kamper. Den tyske framrykningen når Mysen, og Askim, fortsatt trass i noe norsk motstand. Det meldes om døde og mange sårede på norsk side. I Askim blir sivile drept og såret.

Igjen, i mangel av beretninger fra Sigrid selv, er det ikke mulig å få dokumentert hvordan arbeidet til Sigrid og de andre i Røde Kors-teamet artet seg. Men en kan forestille seg at det var dramatiske dager. En vet heller ikke om de kun behandlet norske soldater og sivile. 13.-14. april kapitulerer de norske styrkene i Østfold, også etter at en del avdelinger har trukket over til Sverige.

Hvilken vei Sigrid så tok, om hun etter kampene i Østfold deltok på andre frontavsnitt i april dagene, eller om hun trakk tilbake til Oslo eller hjemtraktene, kan ikke dokumenteres. Men i september i 1940 er hun å finne som operasjonssøster ved Trondheim Kommunale sykehus.

Operasjonssøster på Narvik Sykehus

I september 1941 tar Sigrid lengre nord, og får jobb som operasjonssøster på Narvik sykehus.

På Narvik sykehus er Erling Borch-Johannesen overlege. Han skal ganske snart markere seg som en pådriver i organiseringen av motstandskampen i Narvik-områder under hele okkupasjonen. Og han deltok som frivillig med «Finlandsambulansen». Erfaringene derfra kom godt med under kampene ved Narvik i april dagene 1940. Der behandlet han så vel norske, britiske som tyske sårede etter beste evne. I sitt arbeid gjorde han ingen forskjell på venn og fiende. Denne holdningen gjorde at han ble høyt respektert blant tyskerne. Samtidig ga dette ham en ypperlig posisjon til å organisere motstandskampen.

Med Finlandsambulansen reiste Borch-Johnsen i samme kontingent som Sigrid. En må gå ut fra at de ble godt kjent under disse ukene. Felles opplevelser under ekstreme forhold kan gi grunnlag for faglig anerkjennelse og tillit. En må derfor gå ut fra at dette er en grunn til at Sigrid blir «hentet opp» til Narvik Sykehus.

Der møter hun et sykehus som blir benyttet også av tyskerne. De okkuperer en avdeling bare til egne pasienter. I tillegg benytter tyskerne operasjonsstua to dager i uka, samt når det kommer inn øyeblikkelig hjelp. Norsk personell må assistere på operasjonsstua, deriblant Sigrid, som er oversøster på avdelingen. Dette, at operasjonsavdelingen blir benyttet både av nordmenn og tyskere, gjør arbeidet for søster Sigrid krevende. Men faglig dyktighet gjør at hun vinner respekt, og samtidig viser det seg heldigvis at den tyske overlegen Panthel er en omgjengelig kar.

XU agent 201 «Klara»

XU var den største og viktigste etterretningsorganisasjonen i Norge under krigen. Organisasjonen var opprinnelig en del av

Milorg, men ble skilt ut som selvstendig organisasjon i 1941-1942, direkte underlagt Forsvarets Overkommando, 2. kontor.

Effektiv etterretning (spionasje) var vesentlig for krigens gang. Narvik, som utskipingshavn for jernmalm fra Sverige hadde stor strategisk betydning. Utover i krigsåra hadde Hitler fått det for seg at en alliert invasjon ville finne sted i Nord-Norge. Derfor ble det bygd opp sterke befestningsanlegg langs kysten, samtidig med at store tropestyrker ble stasjonert der og ellers i Norge. For de allierte var det viktig å få kartlagt tyske befestningsanlegg, troppekonsentrasjoner og andre krigsviktige detaljer. De livsviktige Murmansk-konvoiene måtte bevege seg utenfor kysten av Nord-Norge. Blant annet tyske slagskip som ofte lå inne i fjordene, var en trussel mot konvoiene, og for å holde greie på hvor de lå, og bevegelsesmønsteret deres, var en avhengig av pålitelig etterretning.

På hvilket tidspunkt Sigrid blir trukket inn i etterretningstjenesten er uklart, likedan hvordan det skjer. Men det er nærliggende å tro at overlegen ved sykehuset, Erling Borch Johannesen hadde en finger med i spillet, og at dette skjedde tidlig i 1942. Før Sigrid hadde kommet til Narvik, høsten 1941, hadde Borch-Johannesen «hentet» Finn Tornøe som reservelege til sykehuset. Tornøe hadde allerede tidlig etter den norske kapitulasjonen markert seg i motstandskampen på Østlandet. Av den sentrale XU-ledelsen får Tornøe beskjed om å ligge lavt i området til å begynne med, men våren 1942 er gruppe XU-201 Narvik etablert, med Finn Tornøe som sjef. Sannsynligvis er Sigrid da involvert.

Våren 1943 kommer den nyutdannede legen Hans Sunde til Narvik Sykehus. Ganske fort ble Sunde satt i kontakt med Tornøe og det illegale arbeidet.

Da var flere av det medisinske personellet ved sykehuset involvert i motstandsarbeidet, men de visste ikke om hverandre. Etter hvert kom Sunde i kontakt med flere av de aktive innen XU, deriblant Sigrid. Kanskje ikke så unaturlig i og med at tre av legene på sykehuset var blant de ledende innen organisasjonen.

For Sigrid måtte det ha vært en krevende balansegang, både det å være i full aktivitet som operasjonssøster og samtidig drive med etterretning på en avdeling som iblant kunne være full av tyskere og folk med forbindelser til Gestapo. Men sam-

tidig er det grunn til å tro at nettopp den situasjonen gjorde at hun iblant kunne snappe opp viktige krigsopplysninger.

Det har ikke vært mulig å få dokumentert i detalj arbeidsoppgavene til Sigrid, annet enn at det er rapportert at hun jobbet med post og kurervirksomhet. Men det som er klart er at hun, som eneste kvinne innen XU i Narvik fikk tildelt dekknavn 201 «Klara». Vi kan av det slutte at hun hadde en betydningsfull posisjon i organisasjonen.

Fra Narvik kunne man sende post og meldinger til viktige mottagere både via Kirunabanen, med kurer-ruter over fjellet mot Sverige, med båt til Trondheim, eller via radio fra «Kari-basen» som var en norsk etterretningsbase på svensk jord. Målet med meldingene var den norske legasjonen i Stockholm og London. Og ifølge rapportene, var det innenfor dette arbeidsfeltet Sigrid gjorde sin innsats.

Razzia og arrestasjoner

Utover i 1944 greier Gestapo å komme på sporet av motstandsbevegelsen enkelte steder i Nord-Norge. Det fører til razziaer og arrestasjoner. Dette berører også miljøet i Narvik. Flere i XU-organisasjonen må gå i dekning eller flykte til Sverige. Det gjelder blant annet Finn Tornøe, en av dem som Sigrid hadde relasjon til i etterretningsarbeidet.

Det er ikke dokumentert hvordan Gestapo-aksjonene kom til å berøre Sigrid direkte, men det faktum at diplomaten hun fikk for sitt arbeid er avgrenset til 1944, kan indikere at hun måtte trekke seg ut av etterretningsarbeidet etter Gestapoaksjonene.. Men hun fortsatte sitt arbeid som oversøster ved Narvik sykehus like til freden i 1945.

Flytter til Krødsherad

Allerede i juni 1945 er Sigrid igjen å finne på sin gamle arbeidsplass, som oversøster på Drammen sykehus. Der er hun til hun på slutten av 1948 flytter til Krødsherad, gifter seg i 1949, og driver garden sammen med sin mann.

De som kjente henne, kan fortelle om en myndig og ordentlig dame, en menneskekjenner som veide sine ord med omhu. Overfor familie og andre bidro hun og mannen med økonomisk hjelp når hun så at det trengtes. Det fortelles også at hun ble en flittig bruker av Bokbussen.

Om det var savnet etter egne barn, eller et utslag av trangen til å hjelpe andre, er uvisst, men et par-tre år i midten av -60-åra var hun og mannen fosterforeldre for to tenåringsjenter. Sannsynligvis ei krevende oppgave, men jentene ga uttrykk for at de hadde det bra i Rishovd.

Sigrid hadde et hjerte for Røde-Kors-saken. Før sin død testamenterte hun en gave til Røde Kors. At hun var en foretaksom dame vises også ved det at hun i «moden alder» skaffet seg bilsertifikat og kjøpte bil. Harald Bråten forteller at hun og Olaf ikke likte å kjøre langt, slik at han var sjåfør for dem når de skulle ut på langtur.

I 1993 dør hun, etter at hun har vært enke i fem år.

Lite fortalte hun om sine opplevelser, men inntrykkene fra Finland og fra arbeidet som XU-agent bar hun nok med seg hele livet. På veggen i Rishovd henger fortsatt diplomene som bevitner et engasjement og en innsats det står respekt av!

Kilder

- Nils Einar Rye: Finlandsambulansen
- Drammen sykehus, kommunikasjonsavdelingen
- Narviksenteret v/Kristoffer Østnes
- Jan P. Pettersen: XU-201, motstandskampen i Hålogaland 1941-1945
- Bygdebok for Krødsherad, bind 5
- Hjemmefrontmuseet
- Eivind Rishovd
- Ole Jacob Jemtland
- Svein Steen
- Ingar Steen
- Harald Bråten

Tilbakeblikk ...

Konnerud før i tida

Dette er sjette utgave av Historielagsnytt hvor vi gjengir gamle tekstutdrag fra Drammens Tidende som Erik Grinderud har i sin samling. Vi startet i juni 1894 og er nå kommet til januar 1955.

Av: Erik Grinderud /bearbeidet av Per Runar Thoresen

Juni 1950

Konnerud Vel ble dannet på et møte 1. juni på Stordammen Pensjonat. Møtet nedsatte et arbeidsutvalg som skal forberede det konstituerende møte og legge fram forslag til lover.

Juni 1950

Konnerud hadde i 1930 - 830 innbyggere og i 1939 ca. 1300. I dag er folketallet vel 2000, og det fortsetter å stige.

Juli 1950

Det møtte bare ca. 30 personer til det konstituerende møte i Konnerud Vel i går. Til formann ble valgt Harry Vesthaug.

September 1950

Den 1. oktober vil Konnerud få eget brevhus. Man vil ikke kunne få utført alle posttjenester der, men i det poståpneri som antakelig vil komme nokså snart, vil alle tjenester bli utført.

Mars 1951

Stort sett kan man vel si at hjemmesitterne fikk en bra påskehelg. Påskeaften og 1.påskedag var det strålende vær og en utfart uten like. Påskeaften ble det fraktet ca. 1000 personer med buss til Konnerud, og førstedag var antallet ca. 1200.

September 1951

Konnerud Musikkorps ble stiftet 21. september, under navnet Konnerud Ungdomskorps, men navnet ble endret i 1954 til Konnerud Musikkorps.

Juli 1952

Ildkule over Konnerud tirsdag kveld ved 23-tiden, ble det over Konnerud sett en stor ildkule, blir det meldt til DT og BE. Kulen hadde stor fart, og passerte i øst-vestlige retning. Vedkommende som så kulen iakttok den hele tiden til den forsvant, og lurte på om det er andre som ble oppmerksom på den.

Januar 1953

Det ble en vintersøndag av de sjeldne i går. Fra tidlig på morgenkysten gikk en stadig strøm mot Drammensmarka og Konnerud. Det var skiløpere i alle aldre fra raceren og helt ned til tre-åringen, ute for første gang. Herlig vær, blå himmel, snøtunge graner. Jo, det er ikke tvil om at folk begynner å finne

skigleden igjen. Får vi flere slike helger, får vi utfart som i gamle dager.

Juni 1953

Ved Konnerud skole delte man i dag ut premier og diplomer i forbindelse med den stiloppgave som edruelighetsnemda hadde utskrevet. Det var fremmøtt mange foreldre og utdelingen foregikk ute på gårdsplassen. Førstepremien ble tildelt Svein Thore Pettersvold og 2.premie til Anne Lise Nilsen. Diplomer ble tildelt : Sverre Halvorsen. Anne Marie Sauren og Elisabeth Friis.

Oktober 1953

Stordammen Pensjonat på Konnerud skal nå pusses opp og drives som kafe og restaurant. Bernt Nordang, Oslo er eier. Skoger Formannskap har innvilget innskrenket rett til sjenking av øl og vin.

November 1953

Stordammen Restaurant (Fredly) åpner lørdag førstkommende, hvor servering finner sted under nytt vertskap. Musikk.

November 1953

Komiteen for turpass - turene i Drammen dro av gårde med første bil til Konnerud i går, og fikk en snøbyge på vei inn i løypa. Den sto ikke på mer enn 3 minutter, men da lavet det så ned at bakken ble liggende hvit. Det var vinterens først snøbyge.

November 1953

På grunn av manglende sandstrøing kom syv ordinære busser ikke ned fra Konnerud i dag tidlig. Hver av rutene kjøres med 2-3 biler, slik at det var bortimot 900 personer som ble rammet

Stein Tore Pettersvoll. Svein Tore fikk i 1953 1. premie i en stiloppgave på Konnerud skole. Svein Tore (født 1940 og sønn av Thorleif Pettersvold) vokste opp på Konnerud men flyttet senere til Skien hvor han fortsatt bor. Hans skriveferdigheter førte til jobb innen journalistikken og han jobbet som sportsjournalist i NRK, i Telemarksendinga og var også innom «9-timen».

Desember 1953

Snøfallet de siste dagene har hjulpet godt på skiføret innover i Konnerudtraktene. Da været også har holdt seg forholdsvis kjølig, vil Kavlemyra-bakken settes i brukbar stand når som helst, sier Strømsgodsets Alfred Iversen.

Mai 1954

Det er store planer for Stordammen på Konnerud. I første omgang skal dammen tappes og renskes opp og senere skal det ryddes rundt dammen. Der skal det anlegges fine badeplasser. Det skal settes opp avtreder, stupetårn og flytebrygger. Mye tyder på at Stordammen kan bli sommerens utfartssted.

Juli 1954

Det er i disse dager 35 år siden rutebiltrafikken til Konnerud ble satt i gang. Til å begynne med kostet det kr 3,50 opp til Konnerudkollen., men etter hvert ble prisen satt ned til kr 1,50. Sirkus ble det da selskapet etter noen år satte inn båser som i de gamle jernbanevognene, med en dør i hver bås. Særlig da det ble populært å bade Stordammen tok trafikken seg kraftig opp.

November 1954

Stipendium til Konnerudgutt: En 17 års gutt fra Konnerud, Per Friis Rusten, har som eneste nordmann i år fått New York Herald Tribunes for en studiereise i USA. Den lykkelige vinner går i fjerde Engelsk Latin ved Drammen offentlige høyskole.

Januar 1955

Annekset på Solbakken Pensjonat på Konnerud er brent ned til grunnen. Det fantes ikke vann på stedet og Skoger brannvesen hadde derfor lite å stille opp. Pensjonatet eies av Frk. Bastianen.

Januar 1955

Tilbygget på Konnerud skole tatt i bruk med plass til 120 elever. Flott folkebad i kjelleretasjen. Klasseværelsene har allerede vært i bruk en god stund, og det flotte folkebadet som er innredet i kjelleren, ble innredet før jul.

Folkebadet. Bildet av Konnerud skole i 1954. Den venstre delen ble bygget opp igjen (etter brannen) i 1934. Tilbygget til høyre stod ferdig i 1954 og Folkebadet lå i undertetasjen. Herrene kunne bade på fredager og damene på lørdager.

Et lite stykke gruvehistorie

«Dæven det smalt» på Konnerud Bydelshus to kvelder i oktober.

Det var et nyskrevet stykke gruvehistorie, med en salig blanding av historiske fakta fra før og nå, flettet sammen. Den damekjære bergverkslegen Otto Von Wagner har oppdaget at kvinners hysteri -altså diagnosen for lyst hos kvinner på denne tiden som ble sett på som sinnssykdom. Han kunne behandle det med enkle håndbevegelser og går lystig til verks sammen med sin sykesøster Nilla Bluman- som for sikkerhets skyld var hodestups forelsket i sin sjef.

Gruvedirektøren Waldemar Ring var mest opptatt av teste den nye oppfinnelsen fenghetter, mens gruvearbeidere og kvinnene har sitt å slite med.

En skadd gruvearbeider og en frustrert økonomidirektør med fortid fra den amerikanske borgerkrigen fletter seg inn i intrigene og gir farge til tilværelsen i og rundt gruva.

Sang, musikk og smell fylte høstkvelden på Bydelshuset på Konnerud. Skuespillet var satt opp av skuespillere fra Det Dramatiske Selskab og manus og scenografi var av Bent Lønrusten. Det var flotte kulisser og to kvelder med full sal, på det gamle bydelshuset, som tidligere var Konnerud kino.

Foto: Pia Sønstrød

Åpning av Malmveien

Et samarbeid var grunnlaget for åpningen av den gamle Malmveiruta. Det har vært et delt ansvar mellom Hof Historielag og Skoger og Konnerud historielag.

Tekst/foto: Tone Sverreson Ørmen

130 mennesker kom til Skulkerud, på åpningen av Malmveien. Per Runar Thoresen var fornøyd med å endelig ha fullført prosjektet, som egentlig begynte da Hans Myhre skulle kjøpe seg nye støvler. Han gikk til butikken Grua, som hobbyhistoriker Erik Bjørløw -Larsen drev og praten kom i gang. Etter en stund ble det startet opp en egen gruppe sammen med Hoff historielag. Halve ruta fram til fylkesgrensa mellom gamle Buskerud og Vestfold og resten av turen har Hof Historielag forberedt.

- I 2015 tok Hans Myhre kontakt med oss i Hof Historielag, for å finne den gamle veien mellom Konnerud og Eidsfoss, forteller Aud Marit Lillehof, som har vært leder i Hof Historielag i 17 år.

Offisiell åpningsdag

Den over 300 år gamle transportveien mellom Konnerud og Eidsfoss har blitt rekonstruert. I en 30 års periode ble det vinterstid kjørt malm fra Nikkerud gruver på Konnerud over Vestskauen til Eidsfos Verk i Hof. Denne transportveien har nå blitt merket, med guleskilt, piler og QR-kode.

– Omtrent halvparten av de fremmøtte hadde denne dagen startet fra Olsrud parkering på Konnerud, mens resten har gått opp fra Eikeren. Begge rutene tar rundt fire timer, forteller Per Runar Thoresen.

Malmturen er en 22 kilometer lang gåtur fra Konnerud til Eidsfoss. Skoger og Konnerud Historielag og Hof Historielag har samarbeidet om å merke stien, og alt er gjort på frivillig basis. Kostnadene for å merke turstien har historielaget kostet.

– Målsetting i historielaget er å bevare historien vår og denne ruta var i bruk for mer enn 300 år siden, og den var aktiv i litt over 20 år. Fra 1701 til 1723 frakta de malmlast på 300 kilo per last!

– Fordi denne Malmveien er unik har Historielaget merket stien med skilt og kart. Underveis finnes det info-poster som

Samarbeid, dugnadsgjengen samlet fra begge historielagene.

Arrangementskomiteen stilte opp med servering, god innsats.

forklarer historien til ruta og en QR-koder på skiltene, for de som ønsker mer utfyllende informasjon.

Kuer trækker ikke lenger opp stien

Det er satt opp gulmerkinger langs hele turstien i skogen da noen av stiene begynner å gro igjen ettersom kyr ikke trasker stien opp lenger. Det var også av flere personer fra Hoff og Konnerud som har undersøkt historien bak Malmveien i lang tid.

Åpningsdagen ble det markert med samling på Skulkerud og da turgåerne kom frem til boplassen på Skulkerud hadde historielaget salgsbord med pølser, kaffe og trekkspillmusikk.

Målet til turen er trasen historielaget mener ble brukt mens Malmveien var aktiv. Ruta er på 22 kilometer og Thoresen sier at den er beregnet å ta rundt åtte timer. Det er med andre ord en dagstur som starter fra Nikkerudgruvene på Konnerud.

Stien starten på innsiden av Steglevann og den gulmerket turstien leder helt frem til Eidsfoss Kro.

Formann Hanne Skjeldrum Fretheim roste innsatsen til de som har gjort dette mulig, Per Runar Thoresen, Erik Bjørøw-Larsen, Hans Myhre og Tom Hayden (han var ikke med på bilde).

Fakta

Fakta om Malmveien

- Malmkjørsel gikk på «vinterveier», traseer som var forberedt om sommeren med rydding, anlegg av veiskjæringer og klopping av myrer og bekker. Når kulde og snø kom, ble det preparert en fast veisåle. Malmveien krevde også vedlikehold gjennom vinteren.
- Malmtransport over lengre distanser foregikk med malmsleder, spesialbygde kassesleder, med noe lokal design. Malmlassene varierte, avhengig av terreng, føreforhold og hestenes arbeidskapasitet, fra 500 kg opp til 1000 kg. Antagelig var det vanlig å «kjøre i lag», uhell skjedde, og de bratteste kneikene kunne lettere «tas» med en ekstra lånt hest i draget.
- Eidsfos Jernverk Brigader Hausmann anla Eidsfos Jernverk i 1697. Den første smeltingen ved verket foregikk antagelig allerede samme året. Da, som seinere, var det jernmalm fra Konnerud, blandet med malm fra Arendals-området, som ble smeltet. Lagrene ble fylt opp på forhånd, så allerede året før, eller om våren, må malmkjørselen ha gått fra flere gruver på Konnerud og fra lossekaier i Sandebukta.
- Spesielt Nikkerud gruve ble ei viktig «hjemmegruve» for verket. Også ved Dalemyr gruve (nord for Ormetjern) kan drift dokumenteres fra verkets første driftsperiode. Brigaderens malmvei Den første tiden gikk kjørselen antagelig fra Nikkerud ned til Garås ved Andorsrud og derfra videre bygdeveiene til Sande og over Hanekleiva til Eidsfoss.
- I 1701 kjørte bønder fra 70 gårder i Sande 817 tønner Konnerud-malm over til Eidsfoss. Antagelig gikk kjørselen da på en ny malmvei over skogen. Om veien som «Høiædle og Velbaarne Hr Brigadier har ladet forfærdige med stor Bekostning» var planlagt eller et resultat av «for lang» transport om Sande, er ukjent.
- Den glemte veien Brigaderens vei ble etter hvert tatt ut av bruk. En befaringsrapport i 1723 rapporterer at veien faller besværlig i stor snø og uvær, og bøndene fra Skoger og Sande har begynt å kjøre en annen vei, gjennom bygden og over Hanekleiva, igjen den gamle veien fra de første driftsårene. Verket avsluttet gruve drift på Nikkerud en tid før 1739.
- Først i 1816 er det dokumentert at verket igjen hadde startet opp drift ved gruva. Da gikk kjørselen vestover på en annen «malmvei». Malmveien og traseen gjennom Gravdalsmarka ble glemt, bare ned til Torrud ligger den fortsatt i urene under Falkenåsen.
- Befaringsrapporten ga mulighet til å rekonstruere hele traseen: «Malm-Kjørselen fra disse forbemeldte Gruber, den første Gaard i S.S.W: lige forbi Rønnehue og omkring forbi Sorte-Kiønn ned til Tolul Gaardene, siden i Syd til Marsofnen». Da «den første gård» ble dokumentert å være Skulkerud, eller plassen Rønnehue som den het på den tiden, var traseen gitt.

Returadresse:

Skoger og Konnerud Historielag
Postboks 9112, 3006 Drammen

Konsert og bålkveld ved saga

Tekst/ foto: Tone Sverreson Ørmen

Det ble stemningsfull kveld på Skjeldrumsaga. Komiteen på saga overrasket med å lage til en bålkveld med konsert. Komiteen består av Svein Johansen, Willy Johansen, Erik Juel, Linda Skjeldrum og Tom Hayden, de hadde rigget til med mange bålpanner med sitteplasser rundt og området rundt var pyntet med belysning. Rune Harald Jahnsen, spilte og sang og hadde mange morsomme kommentarer og muntre historier mellom sangene. Det ble servert bålcaffe eller varm bringbærsaft. Mørke la seg over bygda og det var litt yr i lufta denne fredagskvelden i oktober, men varmen fra flammene og låtene fra Rune Jahnsen, gjorde denne kvelden til en hyggeligaften.

16. februar kl. 19.00

*Bildequiz
på Imjelt golf med
pizzaservering*

23. mars kl. 19.00

*Årsmøte
på Sørvangen kl. 19.00*

21. mai kl. 12.00

Vestskogdagen

PS!

**Det blir tur april/mai
men dato og sted er ikke fastsatt**